

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

**ΔΠΧΑ 9: Χρηματοοικονομικά Μέσα και η Επίπτωση της Αναβαλλόμενης
Φορολογίας**

του

Παππά Χρήστου

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στην
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Θεσσαλονίκη 2021

ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ

Αφιερώνεται στην οικογένεια μου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και τους στενούς μου φίλους οι οποίοι ήταν δίπλα μου και με στήριζαν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου και της διπλωματικής αυτής εργασίας. Ακόμη, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού, για την καθοδήγηση και τις γνώσεις που μου προσέφεραν μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1.1 Εισαγωγή	8
1.2 Σκοπός Διπλωματικής Εργασίας.....	12
1.3 Δομή Διπλωματικής Εργασίας.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	14
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	14
2.1 Η Υιοθέτηση Των Προτύπων	14
2.2 Έρευνες Περί Εφαρμογής Των Προτύπων	14
2.3 Έρευνες Περί Χρηματοοικονομικών Μέσων.....	16
2.4 Έρευνες Περί Αναβαλλόμενης Φορολογίας.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	20
ΔΠΧΑ 9: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ	20
3.1 Εισαγωγικά	20
3.2 Βασικοί Όροι.....	20
3.3 Η Υιοθέτηση Και Τα Αίτια Δημιουργίας Του ΔΠΧΑ 9	21
3.4 Ο Σκοπός Του Νέου Προτύπου ΔΠΧΑ 9	23
3.5 Πεδίο Εφαρμογής Του ΔΠΧΑ 9.....	24
3.6 Γενική Παρουσίαση Του ΔΠΧΑ 9.....	28
3.7 Αναγνώριση	29
3.7.1 Αρχική Αναγνώριση.....	29
3.7.2 Παύση Αναγνώρισης Περιουσιακών Στοιχείων	29
3.7.3 Παύση Αναγνώρισης Χρηματοοικονομικών Υποχρεώσεων	32
3.8 Κατάταξη Και Ανακατάταξη	33
3.8.1 Κατάταξη Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων	33
3.8.2 Κατάταξη Χρηματοοικονομικών Υποχρεώσεων	34
3.8.3 Ανακατάταξη Χρηματοοικονομικών Στοιχείων.....	35
3.9 Επιμέτρηση.....	35
3.10 Λογιστική Αντιστάθμισης	36
3.10.1 Το Πεδίο Εφαρμογής Και Ο Σκοπός Της Λογιστικής Αντιστάθμισης	36
3.10.2 Επιλογή Αντισταθμισμένων Μέσων	37
3.10.3 Προσδιορισμός Αντισταθμισμένων Μέσων	37

3.10.4 Επιλογή Αντισταθμισμένων Στοιχείων.....	38
3.10.5 Προσδιορισμός Αντισταθμισμένων Στοιχείων.....	38
3.10.6 Είδη Αντιστάθμισης.....	39
3.11 Πιστωτικός Κίνδυνος Και Μοντέλο Αναμενομένου Πιστωτικού Κινδύνου ECL.....	40
3.11.1 Γενικά	40
3.11.2 Πεδίο Εφαρμογής ECL.....	40
3.11.3 Μέτρηση Αναμενόμενης Πιστωτικής Ζημίας.....	42
3.11.4 Σημαντικές Αυξήσεις Πιστωτικού Κινδύνου SICR	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	45
ΔΛΠ 12 ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ.....	45
4.1 Εισαγωγικά	45
4.2 Σκοπός	45
4.3 Πεδίο Εφαρμογής.....	45
4.4 Βασικές Αρχές.....	46
4.5 Βασικοί Ορισμοί	47
4.6 Έννοια Αναβαλλόμενης Φορολογίας	49
4.7 Διαφορές Λογιστικού – Φορολογητέου Αποτελέσματος	50
4.8 Φορολογική Βάση	51
4.8.1 Φορολογική Βάση Περιουσιακού Στοιχείου	51
4.8.2 Φορολογική Βάση Υποχρέωσης.....	51
4.9 Αναγνώριση Τρεχουσών Φορολογικών Υποχρεώσεων Και Τρεχόντων Φορολογικών Περιουσιακών Στοιχείων.....	52
4.10 Αναγνώριση Αναβαλλόμενων Φορολογικών Υποχρεώσεων Και Αναβαλλόμενων Φορολογικών Περιουσιακών Στοιχείων	52
4.10.1 Φορολογητέες Προσωρινές Διαφορές	52
4.10.2 Εκπεστέες Προσωρινές Διαφορές.....	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	57
ΕΠΙΠΤΩΣΗΣ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ	57
5.1 Βασικά Στοιχεία ΔΠΧΑ 9, ECL	57
5.1.1 Ταξινόμηση Και Επιμέτρηση	57
5.1.2 Απομείωση	57
5.1.3 Γενική Προσέγγιση	58
5.1.4 Απλοποιημένη Προσέγγιση.....	59
5.1.5 Προσέγγιση POCI.....	59
5.2 Βασικά Στοιχεία Αναβαλλόμενης Φορολογίας.....	60
5.3 Γενικές Αναβαλλόμενες Φορολογικές Εκτιμήσεις Για Το Μοντέλο ECL Του ΔΠΧΑ 9 ...	61

5.4 Προσδιορίζοντας Τις Προσωρινές Διαφορές	63
5.5 Προσδιορίζοντας Τον Αναβαλλόμενο Φόρο	64
5.6 Αξιολογώντας Την Ανακτησιμότητα Των Αναβαλλόμενων Φορολογικών Περιουσιακών Στοιχείων	64
5.7 Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση Για Τα Διάφορα Στάδια Της Ταξινόμησης Ενός Χρεωστικού Τίτλου	64
5.8 ECL Στο Πλαίσιο Της Απλοποιημένης Προσέγγισης Για Εμπορικές Απαιτήσεις	65
5.9 Προβλέψεις Για ECL Σε Ενδοεταιρικά Υπόλοιπα.....	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	67
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	67
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ	68
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	69

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παγκοσμιοποίηση έφερε τον κλάδο των επιχειρήσεων και της οικονομίας γενικότερα στην ανάγκη ίδρυσης και υιοθέτησης κάποιων προτύπων και κανόνων-αρχών με σκοπό την καλύτερη παρουσίαση και ποιότητα των οικονομικών τους πληροφοριών. Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως στόχο την παρουσίαση και ανάλυση των προτύπων που εξετάζονται, τα οποία είναι το ΔΠΧΑ 9 και το ΔΛΠ 12 καθώς και τις επιπτώσεις που προκύπτουν μεταξύ αυτών.

Αρχικά, εξετάζεται το *Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9* (ΔΠΧΑ 9) *Χρηματοοικονομικά Μέσα* το οποίο ήρθε για να αντικαταστήσει το *Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39* (ΔΛΠ 39) *Χρηματοοικονομικά Μέσα - Αναγνώριση και Επιμέτρηση* το έτος 2014 λόγω της πολυπλοκότητας των κανόνων που το τελευταίο έθετε. Η αφορμή της ανάγκης για την αντικατάσταση αυτή προήλθε από τη χρηματοοικονομική-χρηματοπιστωτική κρίση του 2008.

Εν συνεχεία, εξετάζεται και αναλύεται το *Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12* (ΔΛΠ 12) *Φόροι Εισοδήματος* ως προς την ενότητα της Αναβαλλόμενης Φορολογίας. Επί της ουσίας, οι λογιστικοί κανόνες έρχονται σε αντίθεση με τους φορολογικούς κανόνες που θέτει η εκάστοτε χώρα με αποτέλεσμα την ύπαρξη ορισμένων διαφορών. Οι φορολογικές αυτές διαφορές εξετάζονται στο το συγκεκριμένο πρότυπο.

Τελειώνοντας, περιγράφονται οι επιπτώσεις που έχει η αναβαλλόμενη φορολογία στα χρηματοοικονομικά-χρηματοπιστωτικά μέσα, με σκοπό την διεξαγωγή συμπερασμάτων και την παρουσίαση των τρόπων χειρισμού-αντιμετώπισης των επιπτώσεων αυτών.

ABSTRACT

Globalization has made the business sector and the economy in general to establish and adopt some standards and rules-principles in order to provide a better presentation and quality of their financial information. The aim of this thesis is to present and analyze the IFRS 9 and IAS 12, as well as the effects that arise between these standards.

Firstly, this thesis examines the *International Financial Reporting Standard 9* (IFRS 9) *Financial Instruments*, which replaced the *International Accounting Standard 39* (IAS 39) *Financial Instruments - Recognition and Measurement* in 2014 due to the complexity of the last one's rules. The need for this replacement arose from the financial crisis of 2008.

In addition, the *International Accounting Standard 12* (IAS 12) *Income Tax* is examined and analyzed as far as it concerns to the section of Deferred Taxation. Essentially, the accounting rules are in conflict with the tax rules set by each country, resulting in some tax differences. These tax differences are examined according to this standard.

Finally, the effects of deferred taxation on financial instruments are described, in order to draw conclusions and present the means to contend with these effects.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγή

Τη σήμερον ημέρα, η ανάπτυξη της κοινωνίας βασίζεται κατά βάση στην ανάπτυξη της οικονομίας και των επιχειρήσεων που δρουν μέσα σε αυτή. Η παγκοσμιοποίηση η οποία λαμβάνει χώρα τα τελευταία χρόνια έχει οδηγήσει στην διεθνοποίηση των συναλλαγών και των κινήσεων που οι οικονομικές οντότητες καλούνται να εκτελέσουν. Οι επιχειρήσεις αυτές παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην κάλυψη των αναγκών των ανθρώπων όλου του πλανήτη, τόσο ως προς την προσφορά εργασίας προς τα μέλη της κοινωνίας όσο και ως προς την προσφορά αγαθών και υπηρεσιών προς αυτούς.

Οι επιχειρήσεις όσον αφορά το εγχώριο τμήμα της αγοράς αποτελούν πολύ σημαντικό θεμέλιο για το επίπεδο ανάπτυξης της οικονομίας του εκάστοτε κράτους καθώς η ανάπτυξη τους βοηθά στην ευημερία των πολιτών μέσω της απασχόλησης αλλά και του ίδιου του κράτους μέσω των φόρων και διαφόρων άλλων οικονομικών ενισχύσεων που έχει να λαμβάνει. Ακόμη, αξίζει να αναφερθεί ότι τα επίπεδα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών ενός κράτους παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ευημερία και ανεξαρτησία του.

Έτσι, η παγκοσμιοποίηση η οποία αναφέρθηκε παραπάνω αλλά και όλες οι αλλαγές που έχουν έρθει με αυτή στον οικονομικό τομέα των επιχειρήσεων, οδήγησαν στην εύρεση και κατασκευή νέων εργαλείων και κανόνων όσον αφορά την λογιστική αντιμετώπιση τους. Επακόλουθο αυτού, είναι η προσπάθεια των επιχειρήσεων να ακολουθήσουν τα νέα δεδομένα με σκοπό την επιβίωση τους καλύπτοντας έτσι τις ανάγκες των επενδυτών, των πελατών τους αλλά και γενικότερα όλων των χρηστών των οικονομικών τους καταστάσεων με το να «συμβιβαστούν» με τους νέους αυτούς κανόνες.

Η ανάγκη για συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων σε παγκόσμια οικονομική κλίμακα οδήγησε την Ευρωπαϊκή Ένωση στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος λογιστικών κανόνων και αρχών με σκοπό την διαφάνεια, τον αποτελεσματικότερο έλεγχο και την ορθή πληροφόρηση των χρηστών και των επενδυτών. Η κίνηση αυτή ήταν απαραίτητη, καθώς προηγουμένως κάθε κράτος μέλος διατηρούσε τους δικούς του κανόνες και τα δικά του πρότυπα-κανόνες χρηματοοικονομικής πληροφόρησης οπότε η χρήση κοινών προτύπων μεταξύ των κρατών έδωσε λύση στο λογιστικό πρόβλημα αυτό.

Η λογιστική διαμορφώνεται από οικονομικές και πολιτικές δυνάμεις. Επομένως, η αυξημένη παγκόσμια ολοκλήρωση τόσο των αγορών όσο και της πολιτικής (που οφείλεται στη μείωση του κόστους επικοινωνίας και επεξεργασίας πληροφοριών) καθιστά σχεδόν αναπόφευκτη την αυξημένη ενσωμάτωση των Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς και της πρακτικής εφαρμογής τους (Taylor και Francis, 2006).

Αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν το έτος 2005 η Ευρωπαϊκή Ένωση να αντικαταστήσει τα πρότυπα των κρατών μελών με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης τα οποία τέθηκαν σε ισχύ και από χώρες μη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως είναι η Αυστραλία και η Ρωσία. Αυτό σήμαινε ότι οι εισηγμένες εταιρίες των χωρών αυτών έπρεπε να συντάξουν τις οικονομικές τους καταστάσεις με βάση τα Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Α.

Αξίζει να αναφερθεί στο σημείο αυτό, ότι στη δημιουργία των προτύπων αυτών βοήθησαν καθοριστικά με την συνεργασία τους ορισμένοι φορείς και αυτοί είναι οι εξής:

- **Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB)** δημιουργήθηκε το 1973 μέσω συμφωνίας που πραγματοποιήθηκε από επαγγελματικούς λογιστικούς φορείς από την Αυστραλία, τον Καναδά, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιαπωνία, το Μεξικό, τις Κάτω Χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο και Ιρλανδία και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Αρκτά μέλη χορηγών προστέθηκαν στα επόμενα χρόνια και το 1982 τα μέλη χορηγών του IASB περιελάμβαναν όλους τους επαγγελματικούς λογιστικούς φορείς που ήταν μέλη της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών (IFAC). Η επιτροπή αυτή ήταν υπεύθυνη για τη δημιουργία των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

- **Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB)** είναι μια ανεξάρτητη ομάδα εμπειρογνομόνων με κατάλληλο συνδυασμό πρόσφατης πρακτικής εμπειρίας στον καθορισμό λογιστικών προτύπων, στην προετοιμασία, τον έλεγχο ή τη χρήση οικονομικών εκθέσεων και τη λογιστική εκπαίδευση. Για το συμβούλιο αυτό απαιτήθηκε μεγάλη γεωγραφική ποικιλομορφία όσον αφορά τα μέλη του. Το Σύνταγμα του Ιδρύματος IFRS περιγράφει τα πλήρη κριτήρια για τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου και η γεωγραφική κατανομή μπορεί να βρεθεί στα μεμονωμένα προφίλ των μελών.

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είναι υπεύθυνα για την ανάπτυξη και δημοσίευση των Προτύπων ΔΠΧΑ. Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι επίσης υπεύθυνο για την έγκριση των Διερμηνειών των Προτύπων των ΔΠΧΑ όπως έχουν αναπτυχθεί από την Επιτροπή Διερμηνειών των ΔΠΧΑ.

- **Η Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Πληροφόρησης (IFRIC)** είναι μία επιτροπή που βοηθά το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) παρέχοντας καθοδήγηση για την εφαρμογή και την ερμηνεία των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς. Τα μέλη του διορίζονται από τους διαχειριστές του Ιδρύματος IASC. Η επιτροπή βοηθά το IASB συνεργαζόμενη με παρόμοιες ερμηνευτικές ομάδες που χρηματοδοτούνται από εθνικούς ρυθμιστές προτύπων. Πριν από τον Δεκέμβριο του 2001, η Επιτροπή Τυποποιημένων Διερμηνειών (SIC) ήταν το ερμηνευτικό όργανο του IASB. Εκείνο το μήνα η SIC ανασυγκροτήθηκε ως IFRIC.

- **Η Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων (SAC)** είναι μία ομάδα εμπειρογνομόνων που συμβουλεύει το Διεθνές Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων (IASB) σχετικά με τις προτεραιότητες στον καθορισμό λογιστικών προτύπων. Τα μέλη ενημερώνουν επίσης το IASB για τις επιπτώσεις των προτεινόμενων προτύπων για τους χρήστες και τους συντάκτες των οικονομικών καταστάσεων και έχουν δικαίωμα να δώσουν συμβουλές στο IASB ή στους διαχειριστές του Ιδρύματος της Επιτροπής Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB Foundation) σχετικά με αυτό. Το IASB καλείται να συμβουλευτεί το SAC εκ των προτέρων σχετικά με τις αποφάσεις για μεγάλα έργα και οι διαχειριστές του Ιδρύματος IASC πρέπει να συμβουλευονται το SAC εκ των προτέρων για οποιαδήποτε αλλαγή στο σύνταγμά του.

1.2 Σκοπός Διπλωματικής Εργασίας

Αρχικός σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η παρουσίαση και ανάλυση του *ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα*. Γίνεται εκτενής αναφορά στην αναγκαιότητα υιοθέτησης του προτύπου, στον σκοπό του, στο πεδίο εφαρμογής του καθώς και στο κύριο περιεχόμενο των αρχών του. Ακόμη, αναλύονται ορισμένα μοντέλα που προέκυψαν από αυτό.

Εν συνεχεία, παρουσιάζεται και αναλύεται η αναβαλλόμενη φορολογία όπως αυτή ορίζεται από το *ΔΛΠ 12 Φόροι Εισοδήματος*. Αρχικώς, γίνεται αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο του προτύπου η οποία ακολουθείται από την ανάλυση των εννοιών και κανόνων της αναβαλλόμενης φορολογίας.

Τελειώνοντας, παρουσιάζονται οι επιπτώσεις της αναβαλλόμενης φορολογίας στα χρηματοοικονομικά μέσα με τελικό σκοπό της εργασίας την διεξαγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά της αντιμετώπιση αυτών.

1.3 Δομή Διπλωματικής Εργασίας

Η παρούσα εργασία αποτελείται από έξι κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρατίθενται η εισαγωγή της εργασίας, ο σκοπός της και η δομή της.

Το δεύτερο κεφάλαιο αποτελείται από την βιβλιογραφική επισκόπηση της εργασίας. Αρχικά, παρουσιάζονται πληροφορίες σχετικά με την υιοθέτηση των προτύπων. Στη συνέχεια παρουσιάζονται έρευνες σχετικά με την εφαρμογή και υιοθέτηση των προτύπων αυτών, τα χρηματοοικονομικά μέσα και την αναβαλλόμενη φορολογία.

Το τρίτο κεφάλαιο αφιερώνεται στην αναλυτική παρουσίαση του εξεταζόμενου *ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα*. Αναφέρεται ο σκοπός του προτύπου, το πεδίο εφαρμογής του καθώς και οι αρχές που το διέπουν. Ακόμη, γίνεται αναφορά στο μοντέλο *Αναμενόμενου Πιστωτικού Κίνδυνου ECL*. Παρατίθενται το πεδίο εφαρμογής του καθώς και ο τρόπος μέτρησης της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας.

Το τέταρτο κεφάλαιο αποτελείται από μία παρουσίαση του *ΔΛΠ 12 Φόροι Εισοδήματος* η οποία περιλαμβάνει τον σκοπό του προτύπου, το πεδίο εφαρμογής του, τις βασικές αρχές του και ακολουθείται από μία εκτενής ανάλυση της αναβαλλόμενης φορολογίας όπως ορίζεται από αυτό.

Το πέμπτο κεφάλαιο αποτελείται από τις επιπτώσεις που προκύπτουν από την εφαρμογή της αναβαλλόμενης φορολογίας στα χρηματοοικονομικά μέσα. Παρατίθενται τα συμπεράσματα των επιπτώσεων καθώς και οι τρόποι χειρισμού αυτών.

Το έκτο κεφάλαιο αποτελείται από τα συμπεράσματα και τους περιορισμούς που προκύπτουν από την διπλωματική εργασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Η Υιοθέτηση Των Προτύπων

Η εισαγωγή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) για εισηγμένες εταιρείες σε πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο είναι μία από τις σημαντικότερες ρυθμιστικές αλλαγές στη λογιστική ιστορία. Πάνω από 100 χώρες πρόσφατα υιοθέτησαν τα ΔΠΧΠ ή αποφάσισαν να απαιτήσουν τη χρήση αυτών των προτύπων στο εγγύς μέλλον και ακόμη και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ (SEC) εξετάζει το ενδεχόμενο να επιτρέψει στις αμερικανικές εταιρείες να συντάσσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ (SEC [2007]). Οι ρυθμιστικές αρχές αναμένουν ότι η χρήση των ΔΠΧΑ αυξάνει τη συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων, βελτιώνει τη διαφάνεια των εταιρειών, αυξάνει την ποιότητα των χρηματοοικονομικών αναφορών και συνεπώς ωφελεί τους επενδυτές (π.χ. κανονισμός ΕΚ αριθ. 1606/2002). Από οικονομική σκοπιά, υπάρχουν λόγοι αμφισβήτησης σχετικά με αυτές τις προσδοκίες, και ειδικότερα, η παραδοχή ότι η απλή υιοθέτηση-επίταξη των ΔΠΧΠ καθιστά τις εταιρικές αναφορές πιο κατατοπιστικές ή συγκρίσιμες. Επομένως, οι οικονομικές συνέπειες της υιοθέτησης-επίταξης των ΔΠΧΠ δεν είναι προφανείς (Holger Daske, Luzi Hail, Christian Leuz, Rodrigo Verdi, 2008).

2.2 Έρευνες Περί Εφαρμογής Των Προτύπων

Οι Armstrong et al. (2010) σε έρευνα που διεξήγαγαν εξέτασαν τις αντιδράσεις της ευρωπαϊκής χρηματιστηριακής αγοράς σε 16 γεγονότα που σχετίζονται με την υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ) στην Ευρώπη και την αμφιλεγόμενη λογιστική εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων. Η υιοθέτηση των ευρωπαϊκών ΔΠΧΠ αντιπροσώπευε ένα σημαντικό ορόσημο για τη σύγκλιση των χρηματοοικονομικών αναφορών,

ωστόσο προκάλεσε διαμάχες που έφτασαν στα υψηλότερα επίπεδα διακυβέρνησης. Αρχικά, βρήκαν μια σταδιακά θετική αντίδραση για επιχειρήσεις με χαμηλότερης ποιότητας πληροφορίες πριν από την υιοθέτηση, η οποία είναι πιο έντονη για τις τράπεζες και με μεγαλύτερη ασυμμετρία των πληροφοριών πριν από την υιοθέτηση, το οποίο είναι πολύ σημαντικό για τους επενδυτές που αναμένουν καθαρά οφέλη από την ποιότητα των πληροφοριών από την υιοθέτηση των ΔΠΧΠ. Διαπίστωσαν μια σταδιακά αρνητική αντίδραση για τις επιχειρήσεις που εδρεύουν σε χώρες με αυστηρή νομοθεσία, σύμφωνα με τις ανησυχίες των επενδυτών για την εφαρμογή των ΔΠΧΠ σε αυτές τις χώρες. Τέλος, βρήκαν μια θετική αντίδραση στις εκδηλώσεις υιοθέτησης των ΔΠΧΑ για επιχειρήσεις με υψηλής ποιότητας πληροφορίες προ - υιοθεσίας, συμβατές με τις προσδοκίες των επενδυτών.

Οι Soderstrom και Sun (2007) σε έρευνα που διεξήγαγαν σχετικά με τις συνέπειες της αλλαγής των λογιστικών προτύπων διαπίστωσαν ότι η διεθνής λογιστική βιβλιογραφία έχει γενικά θετική επίδραση από την εθελοντική υιοθέτηση καλύτερων λογιστικών αρχών, συμπεριλαμβανομένων των ΔΠΧΠ. Ωστόσο υποστηρίζουν ότι δεν μπορεί απλώς να γενικευτούν τα αποτελέσματα που βασίζονται σε ιστορικά εθελοντικές υιοθεσίες ΔΠΧΑ στο τρέχον περιβάλλον της ΕΕ, όπου η υιοθέτηση είναι υποχρεωτική. Ακόμη, υποστηρίζουν ότι η λογιστική ποιότητα μετά την υιοθέτηση των ΔΠΧΑ εξαρτάται από τρεις παράγοντες: (1) την ποιότητα των προτύπων. (2) το νομικό και πολιτικό σύστημα μιας χώρας και (3) τα κίνητρα χρηματοοικονομικής αναφοράς. Εν συνεχεία, διαπιστώνουν ότι εκτός από την άμεση επίδραση αυτών των τριών παραγόντων στην λογιστική ποιότητα, το νομικό και πολιτικό σύστημα μιας χώρας επηρεάζει επίσης και έμμεσα την ποιότητα της λογιστικής. Έτσι, συνοψίζουν τέσσερα κίνητρα χρηματοοικονομικής αναφοράς: (1) ανάπτυξη χρηματοπιστωτικής αγοράς, (2) δομή κεφαλαίου, (3) δομή ιδιοκτησίας και (4) φορολογικό σύστημα.

Οι Horton et al. (2013) σε έρευνα που διεξήγαγαν σχετικά με την επίδραση των ΔΠΧΠ στην ποιότητα των οικονομικών πληροφοριών διαπίστωσαν ότι μετά την υποχρεωτική υιοθέτηση των ΔΠΧΑ, τα σφάλματα πρόβλεψης μειώνονται για τις επιχειρήσεις που υιοθετούν υποχρεωτικά τα ΔΠΧΑ σε σχέση με τα σφάλματα πρόβλεψης άλλων επιχειρήσεων. Βρήκαν επίσης μειούμενα σφάλματα πρόβλεψης για

εθελοντές υιοθετητές, αλλά αυτό το αποτέλεσμα είναι μικρότερο και δεν είναι ισχυρό. Επιπλέον, έδειξαν ότι το μέγεθος της μείωσης του σφάλματος πρόβλεψης σχετίζεται με τις συγκεκριμένες διαφορές μεταξύ των τοπικών κανόνων-αρχών και των IFRS στις επιχειρήσεις που ερευνήθηκαν. Αυτό το εύρημα υποδηλώνει ότι είναι η υιοθέτηση των ΔΠΧΑ και όχι ένας συσχετιζόμενος μη παρατηρήσιμος παράγοντας που προκαλεί μείωση των λαθών πρόβλεψης. Αξιοποιώντας μεμονωμένου επιπέδου δεδομένα ανάλυσης και απομονώνοντας ρυθμίσεις όπου οι αναλυτές θα επωφεληθούν περισσότερο είτε από αυξημένη συγκρισιμότητα είτε από πληροφορίες υψηλότερης ποιότητας, τεκμηριώνουν ότι η βελτίωση του περιβάλλοντος πληροφοριών οφείλεται τόσο στην πληροφόρηση όσο και στη συγκρισιμότητα. Αυτά τα αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι η υποχρεωτική υιοθέτηση των ΔΠΧΑ βελτίωσε την ποιότητα της διαμεσολάβησης πληροφοριών στις κεφαλαιαγορές, και ως αποτέλεσμα το περιβάλλον πληροφόρησης των επιχειρήσεων, αυξάνοντας τόσο την ποιότητα των πληροφοριών όσο και τη λογιστική συγκρισιμότητα.

2.3 Έρευνες Περί Χρηματοοικονομικών Μέσων

Οι Onali και Ginesti (2014) σε έρευνα που διεξήγαγαν σχετικά με την αντίδραση 5.400 οικονομικών μονάδων όσον αφορά την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 βρήκαν τα αποτελέσματα πολύ θετικά. Αναφέρουν ότι η ρύθμιση είναι ιδιαίτερα επωφελής για τους μετόχους εταιρειών σε χώρες με ασθενέστερο κράτος δικαίου και μικρότερη απόκλιση μεταξύ των τοπικών κανόνων και του ΔΛΠ 39. Τα αποτελέσματα τους υποδηλώνουν ότι οι επενδυτές αντιλαμβάνονται τον νέο κανονισμό ως ενίσχυση του πλούτου των μετόχων και υποστηρίζουν την άποψη ότι η ισχυρότερη συγκρισιμότητα μεταξύ των λογιστικών προτύπων των ευρωπαϊκών εταιρειών είναι επωφελής για τους διεθνείς επενδυτές και αντισταθμίζει το κόστος των φτωχότερων πληροφοριών για συγκεκριμένες εταιρείες.

Ο Novotny-Farkas (2016) σε έρευνα που διεξήγαγε σχετικά με τη διαφορά αντιμετώπισης των πιστωτικών ζημιών του ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 9 κατέληξε ότι σε σύγκριση με την προσέγγιση των πραγματικών ζημιών του ΔΛΠ 39, το μοντέλο ΔΠΧΑ 9 ECL ενσωματώνει προγενέστερες και μεγαλύτερες προβλέψεις απομείωσης και είναι πιο στενά ευθυγραμμισμένο με τις ρυθμιστικές αναμενόμενες ζημιές. Η

γρηγορότερη αναγνώριση των πιστωτικών ζημιών θα μειώσει τη συσσώρευση ζημιών και την υπερεκτίμηση του εποπτικού κεφαλαίου. Επιπλέον, οι εκτεταμένες απαιτήσεις γνωστοποίησης είναι πιθανό να συμβάλουν στην αποτελεσματικότερη πειθαρχία της αγοράς. Μέσω αυτών των καναλιών, το ΔΠΧΑ 9 μπορεί να ενισχύσει τη χρηματοοικονομική σταθερότητα. Ωστόσο, λόγω της εξάρτησης σε εκτιμήσεις συγκεκριμένου χρονικού σημείου των κύριων παραμέτρων εισροών (πιθανότητα αθέτησης και ζημιά δεδομένης αθέτησης), τα ΔΠΧΑ 9 ECL θα αυξήσουν τη μεταβλητότητα του εποπτικού κεφαλαίου για ορισμένες τράπεζες. Επιπλέον, το μοντέλο ECL παρέχει σημαντικό περιθώριο για διαχειριστική διακριτικότητα. Οι εποπτικές αρχές των τραπεζών ενδέχεται να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, αλλά η υπερβολική εποπτική παρέμβαση ενέχει τον κίνδυνο εισαγωγής μιας προληπτικής μεροληψίας στη λογιστική των ζημιών δανείων, που θέτει σε κίνδυνο την ακεραιότητα της χρηματοοικονομικής αναφοράς.

2.4 Έρευνες Περί Αναβαλλόμενης Φορολογίας

Η Samara (2013) διεξήγαγε έρευνα η οποία αφορά το επίπεδο συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις γνωστοποίησης του ΔΛΠ 12 και τους συναφείς παράγοντες που το επηρεάζουν, τη συνάφεια αξίας των φορολογικών στοιχείων και την πιθανή επιλεκτική χρήση αναβαλλόμενων φορολογικών στοιχείων για σκοπούς διαχείρισης κερδών στην Ελλάδα. Από την έρευνα, διαπίστωσε ότι οι αναβαλλόμενες φορολογικές δαπάνες φαίνεται να σχετίζονται με τη διαχείριση των κερδών σε ορισμένες ερευνητικές ρυθμίσεις. Ωστόσο, το κύριο εύρημα είναι ότι ακόμη και κάτω από ένα αυστηρό θεσμικό περιβάλλον που δεν προσφέρει ιδανικές συνθήκες εφαρμογής, η υιοθέτηση ενός νέου προτύπου που εξασφαλίζει λογιστική υψηλής ποιότητας βοηθά στην παροχή λογιστικών πληροφοριών υψηλής ποιότητας στους επενδυτές, ακόμα κι αν στο πλαίσιο ορισμένων ερευνητικών ρυθμίσεων, η παρουσία κινήτρων μπορεί να οδηγήσει στη επιλεκτική χρήση αναβαλλόμενων φορολογικών στοιχείων.

Οι Changetal. (2009) σε έρευνα που διεξήγαγαν η οποία διερευνά τη συνάφεια της αξίας και το πρόσθετο περιεχόμενο πληροφοριών των αναβαλλόμενων δεδουλευμένων φόρων που αναγνωρίζονται με τη «μέθοδο της κατάστασης αποτελεσμάτων» διαπίστωσαν ότι η μέθοδος αυτή παρέχει στους συμμετέχοντες της αγοράς πληροφορίες σχετικά με την αγοραία αξία. Ακόμη, τα αποτελέσματά τους από τα μοντέλα επιπέδων και αποδόσεων παρέχουν αποδείξεις ότι η αγορά αντιλαμβάνεται τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις ως αντιπροσωπευτικές πιθανές μελλοντικές φορολογικές αποταμιεύσεις και αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις που αντιπροσωπεύουν το μελλοντικό φορολογικό κόστος. Τέλος, επισημαίνεται μια πιθανότητα ότι οι αλλαγές στα μη αναγνωρισμένα αναβαλλόμενα φορολογικά περιουσιακά στοιχεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τα κέρδη διοίκησης δεδομένου ότι, κατά μέσο όρο, οι εταιρείες στο δείγμα τους παρουσίασαν αναπροσαρμογή για τις μη αναγνωρισμένες φορολογικές αναβολές, ανεξάρτητα από το αν η εταιρεία είχε κέρδη ή ζημίες στο τρέχον έτος.

Οι Kvaal και Nobes (2013) σε έρευνα που διεξήγαγαν σχετικά με τον τρόπο τον οποίο εταιρείες πέντε χωρών (Αυστραλία, Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο) γνωστοποιούν τα φορολογικά έξοδα και τις φορολογικές τους υποχρεώσεις, σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ και το ΔΛΠ 12 διαπίστωσαν ότι η έννοια του «ισχύοντος φορολογικού συντελεστή» για την αντιστοίχιση φορολογικών εξόδων με κέρδη προ φόρων είναι ασαφής. Ορισμένες εταιρείες συγκεντρώνουν φορολογικούς συντελεστές από διαφορετικά καθεστάτα. Ορισμένες (π.χ. οι περισσότερες αυστραλιανές εταιρείες) ξεκινούν με το κανονικό ομοσπονδιακό επιτόκιο. Ακόμη, διαπίστωσαν ότι οι γερμανικές και οι ισπανικές εταιρείες είχαν χαμηλές βαθμολογίες για την παροχή πλήρους αναβαλλόμενης φορολογικής αναμόρφωσης. Αυτό θα πρέπει να απαιτείται ρητά από το ΔΛΠ 12 και οι πίνακες παρουσιάσεων πρέπει να είναι υποχρεωτικοί. Επίσης, οι βρετανικές εταιρείες παρουσίασαν τον μικρότερο διαχωρισμό προσωρινών διαφορών και οι εξορυκτικές βιομηχανίες έχουν ιδιαίτερα μεγάλες προσαρμογές που προκαλούνται από διαφορές μεταξύ των νόμιμων και των εφαρμοστέων φορολογικών συντελεστών.

Οι Ladasetal. (2017) σε έρευνα που διεξήγαγαν σχετικά με τη σχέση μεταξύ της δομής του κεφαλαίου, του κινδύνου κατάρρευσης των μετοχών και της αναβαλλόμενης φορολογίας χρησιμοποιώντας ένα δείγμα ευρωπαϊκών τραπεζών διαπίστωσαν ότι η καταγραφή των αναβαλλόμενων φορολογικών συνιστωσών οδηγεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, που σχετίζονται με τη δομή του κεφαλαίου, σε μελλοντικό κίνδυνο κατάρρευσης μετοχών. Ακόμη, διαπίστωσαν ότι οι τράπεζες με υψηλές αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που εδρεύουν σε χώρες που πλήττονται από την οικονομική κρίση έχουν χαμηλότερο κίνδυνο μελλοντικής κατάρρευσης. Ωστόσο για τις τράπεζες με προβλήματα κεφαλαιακής διάρθρωσης που εδρεύουν σε χώρες που επίσης πλήττονται από κρίση, τα υψηλά αναβαλλόμενα φορολογικά περιουσιακά στοιχεία οδηγούν σε υψηλότερη πιθανότητα μελλοντικού κινδύνου κατάρρευσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΠΧΑ 9: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ

3.1 Εισαγωγικά

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο, γίνεται μία παρουσίαση του εξεταζόμενου προτύπου ΔΠΧΑ 9. Αναφέρονται παρακάτω οι βασικοί ορισμοί, τα αίτια υιοθέτησης του προτύπου, καθώς και ο σκοπός του, ακολουθούμενος από το πεδίο εφαρμογής του. Τέλος, πραγματοποιείται η ανάλυση του μοντέλου ECL και των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.

3.2 Βασικοί Όροι

Χρηματοοικονομικό μέσο ορίζεται κάθε σύμβαση η οποία δημιουργεί για μία οντότητα ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και ταυτόχρονα ένα συμμετοχικό τίτλο ή μία χρηματοοικονομική υποχρέωση σε μία άλλη οντότητα (Νεγκάκης, 2015).

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ορίζονται τα ταμειακά διαθέσιμα, το συμβατικό δικαίωμα το οποίο αφορά την λήψη μετρητών ή χρηματοοικονομικού στοιχείου από άλλη οντότητα ή την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών στοιχείων και υποχρεώσεων με αυτή, υπό ευνοϊκούς όρους, αλλά μπορεί να είναι και ένας συμμετοχικός τίτλος σε άλλη οντότητα (Νεγκάκης, 2015).

Χρηματοοικονομική δέσμευση-υποχρέωση ορίζεται η συμβατική δέσμευση καταβολής μετρητών ή χρηματοοικονομικών στοιχείων σε άλλη οντότητα αλλά και η συμβατική δέσμευση ανταλλαγής χρηματοοικονομικών στοιχείων υπό δυσμενείς όρους (Νεγκάκης, 2015).

Συμμετοχικός τίτλος ορίζεται κάθε σύμβαση η οποία, αφαιρώντας τις υποχρεώσεις μίας οντότητας, μας δίνει ένα δικαίωμα στα περιουσιακά στοιχεία που απομένουν(Νεγκάκης, 2015).

Παράγωγο ορίζεται το χρηματοοικονομικό μέσο το οποίο υποβάλλεται σε αλλαγή της αξίας του αντίστοιχα με την μεταβολή μίας μεταβλητής. Επίσης, είναι το μέσο εκείνο το οποίο χρήζει μηδενικής ή μικρής αξίας αρχική επένδυση και διακανονίζεται σε κάποια μελλοντική ημερομηνία(Νεγκάκης, 2015).

Εύλογη αξία ορίζεται το ποσό εκείνο για το οποίο θα μπορούσε να ανταλλαγεί ένα περιουσιακό στοιχείο ή θα καταβάλλονταν με σκοπό τον διακανονισμό μίας υποχρέωσης μεταξύ δύο μερών, τα οποία συναλλάσσονται με την θέληση του, με καθαρά εμπορικό σκοπό και έχοντας γνώση της αγοράς και των συνθηκών της(Νεγκάκης, 2015).

3.3 Η Υιοθέτηση Και Τα Αίτια Δημιουργίας Του ΔΠΧΑ 9

Το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα ορίζει τους λογιστικούς κανόνες της αναγνώρισης και επιμέτρησης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων καθώς και πάσης φύσεως χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Το συγκεκριμένο Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς ήρθε ώστε να αντικαταστήσει το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο (ΔΛΠ) 39 Χρηματοοικονομικά Μέσα - Αναγνώριση και Επιμέτρηση, με την δημοσίευση του από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στις 24 Ιουλίου του 2014.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι, η αναγκαιότητα βελτίωσης ή και αντικατάστασης του ΔΠΛ 39 υπήρχε αρκετά χρόνια πριν την έγκριση του από την Επιτροπή με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/2067. Τα αίτια της παγκόσμιας κρίσης, η οποία ξέσπασε το 2008 στον χρηματοοικονομικό και χρηματοπιστωτικό τομέα της οικονομίας, οδήγησαν στην επιτακτική ανάγκη της δημιουργίας και ένταξης του νέου προτύπου(Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, 2014).

Η πολυπλοκότητα της εφαρμογής και ερμηνείας των λογιστικών κανόνων που έθετε το ΔΛΠ 39, οδήγησε τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων στην

προτροπή του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) για την ανάπτυξη ενός προτύπου το οποίο θα είναι βασισμένο σε βασικές αρχές («principlesbased») οι οποίες θα είναι ευκολότερα κατανοητές και απλές ως προς την εφαρμογή τους αντί των συγκεκριμένων κανόνων («rulesbased») που έθετε έως τότε το συγκεκριμένο πρότυπο(Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, 2014).

Ακόμη, έγινε ευρέως διαδεδομένη η άποψη ότι τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), λόγω του γεγονότος ότι βασίζονται στη λεγόμενη προσέγγιση πραγματοποίησης ζημιών, οδήγησαν σε σημαντικές υπερτιμήσεις των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, θέτοντας αυστηρούς περιορισμούς στην αναγνώριση των ζημιών από δάνεια. Ως αποτέλεσμα, το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) ανέλαβε το έργο της εισαγωγή ενός εναλλακτικού μοντέλου αναμενόμενης ζημίας, το οποίο θα επέτρεπε την γρηγορότερη αναγνώριση των ζημιών από δάνεια. Το έργο αυτό αποτελεί μια ιστορική μελέτη της εισαγωγής του μοντέλου ζημιών στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο (ΔΛΠ) 39 μεταξύ 1998 και 2003(K. Camfferman, 2015).

Εν έτει 2005, και ύστερα από αρκετές τροποποιήσεις του υπάρχοντος προτύπου (ΔΛΠ 39) στις οποίες προχώρησε το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα στην διευκόλυνση των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων, ξεκίνησαν οι απαιτούμενες ενέργειες από τους αρμόδιους φορείς, Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) και Συμβούλιο Χρηματοοικονομικών Λογιστικών Προτύπων (ΣΧΛΠ), για την αντικατάσταση, απλούστευση και βελτίωση των λογιστικών αρχών και κανονισμών όσον αφορά την λογιστική αντιμετώπιση των χρηματοοικονομικής φύσεως μέσων(Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, 2014).

Οι προαναφερθέντες ενέργειες των αρμόδιων αυτών φορέων, επέφεραν ως αποτέλεσμα μία πρώτη δημοσίευση η οποία έφερε τον τίτλο: «Μείωση της πολυπλοκότητας στην χρηματοοικονομική αναφορά των Χρηματοοικονομικών Μέσων», τον Μάρτιο του έτους 2008. Η παραπάνω δημοσίευση εστίαζε στην λογιστική αντιστάθμισης (hedgeaccounting) και στην επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων, με σκοπό του έργου αυτού τον προσδιορισμό διαφόρων προσεγγίσεων απλούστευσης και βελτίωσης των προ υπάρχοντων λογιστικών κανόνων. Οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, απέδειξαν έμπρακτα την

ευχαρίστηση τους στην μεταβολή αυτή μέσω των θετικών σχολίων τους(Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, 2014).

Εν συνεχεία, τον Απρίλιο του 2009, το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) ανταποκρινόμενο στην παγκόσμια κρίση του χρηματοπιστωτικού τομέα και ακολουθώντας τα συμπεράσματα των G20 και διεθνών οργανισμών, με ένα από αυτά να είναι το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ανακοίνωσε την αναγκαιότητα επίσπευσης της αντικατάστασης του ΔΛΠ 39. Σημαντικό ρόλο στην αντίδραση αυτή αποτέλεσε η αποτυχία των λογιστικών κανόνων απομείωσης των χρηματοοικονομικών μέσων στην πρόβλεψη της κρίσης αυτής. Έτσι, η αλλαγή των κανόνων αυτών αποτελεί και μία από τις σημαντικότερες αλλαγές μεταξύ του ΔΛΠ 39 και του ΔΠΧΑ 9(Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, 2014).

3.4 Ο Σκοπός Του Νέου Προτύπου ΔΠΧΑ 9

Ο σκοπός του προτύπου αυτού είναι να θεσπιστούν οι αρχές οι οποίες διέπουν την λογιστική αντιμετώπιση των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Ως αποτέλεσμα αυτού, βοηθάει στην παροχή πληροφοριών οι οποίες είναι αναγκαίες και χρήσιμες για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Οι πληροφορίες αυτές παρέχουν στην οικονομική οντότητα την εκτίμηση ποσών, την εκτίμηση χρονοδιαγραμμάτων αλλά και την εκτίμηση αβεβαιότητας για μελλοντικές ταμειακές ροές(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 1.1).

3.5 Πεδίο Εφαρμογής Του ΔΠΧΑ 9

Α) Το παρόν πρότυπο εφαρμόζεται από κάθε οικονομική οντότητα για τα περισσότερα χρηματοοικονομικά μέσα. Ωστόσο, υπάρχουν κάποιες κατηγορίες χρηματοοικονομικών μέσων οι οποίες αποτελούν εξαίρεση και παρουσιάζονται παρακάτω.

Δεν εμπίπτουν στις αρχές του ΔΠΧ 9 τα εξής χρηματοοικονομικά μέσα(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 2.1):

- Οι συμμετοχές σε κοινοπραξίες, θυγατρικές αλλά και συγγενείς επιχειρήσεις οι οποίες φέρουν λογιστικής αντιμετώπισης σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 10 Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, το ΔΠΛ 27 Ατομικές οικονομικές καταστάσεις αλλά και το ΔΛΠ 28 Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες. Υπάρχουν όμως και κάποιες περιπτώσεις στις οποίες τα πρότυπα που προαναφέρθηκαν, επιτρέπουν ή ακόμα και απαιτούν, από την οικονομική οντότητα, τον λογιστικό χειρισμό κάποιων ή και όλων των απαιτήσεων του παρόντος προτύπου για συμμετοχές σε κοινοπραξίες, θυγατρικές και συγγενείς επιχειρήσεις. Επίσης, για τα παράγωγα οντοτήτων σε συμμετοχές σε κοινοπραξίες, θυγατρικές αλλά και συγγενείς επιχειρήσεις εφαρμόζεται το ΔΠΧΑ 9 εκτός περιπτώσεων που τα παράγωγα ανταποκρίνονται στην έννοια των συμμετοχικών τίτλων.
- Τα δικαιώματα αλλά και οι δεσμεύσεις μισθωμάτων τα οποία εμπίπτουν στο ΔΛΠ 17 Μισθώσεις. Εκτός εάν:
 - 1)Οι απαιτήσεις των μισθωμάτων που λαμβάνουν αναγνώρισης από το εκμισθωτή εμπίπτουν στις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9 για την απομείωση και την παύση της αναγνώρισης τους
 - 2)Οι υποχρεώσεις χρηματοδοτικών μισθώσεων που λαμβάνουν αναγνώρισης από τον εκμισθωτή εμπίπτουν στις απαιτήσεις του ΔΠΧ 9 για την παύση της αναγνώρισης του.
 - 3)Τα ενσωματωμένα παράγωγα μισθώσεων εμπίπτουν στις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9 για τα ενσωματωμένα παράγωγα.

- Τα δικαιώματα αλλά και οι δεσμεύσεις των εργοδοτών σε προγράμματα παροχών εργαζομένων τα οποία εμπίπτουν στο ΔΛΠ 19 Παροχές σε εργαζομένους
- Τα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία εκδίδονται από την οικονομική οντότητα τα οποία, σύμφωνα με το ΔΛΠ 32, πληρούν τον ορισμό του συμμετοχικού τίτλου. Εάν τα μέσα αυτά δεν ανταποκρίνονται στην εξαίρεση Α, τότε ο κάτοχος τέτοιων τίτλων εφαρμόζει κανονικά τις αρχές του ΔΠΧΑ 9.
- Τα δικαιώματα αλλά και οι δεσμεύσεις που απορρέουν από ασφαλιστήριο συμβόλαιο το οποίο εμπίπτει στο ορισμό του ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια, εκτός εάν εμπίπτει στον ορισμό συμβολαίου χρηματοοικονομικής εγγύησης. Επίσης τα δικαιώματα αλλά και οι δεσμεύσεις που απορρέουν από συμβόλαιο το οποίο εμπίπτει στο ΔΠΧΑ 4 καθώς περιλαμβάνει χαρακτηριστικό προαιρετικής συμμετοχής.
- Το προθεσμιακό συμβόλαιο το οποίο αφορά μελλοντική αγορά ή πώληση και θα αποτελέσει συνένωση επιχειρήσεων που εμπίπτει στο ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις επιχειρήσεων σε μελλοντική ημερομηνία απόκτησης. Η διάρκεια του συμβολαίου αυτού δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το χρόνο που συνήθως χρειάζεται για την έγκριση και την ολοκλήρωση της συναλλαγής. Τις δανειακές δεσμεύσεις εκτός αυτών της παραγράφου 2.3. Ο εκδότης των δανειακών δεσμεύσεων αυτών εφαρμόζει τις απαιτήσεις του προτύπου όσον αφορά την απομείωση αλλά οι δανειακές δεσμεύσεις δεν εμπίπτουν κατά τα άλλα στο πρότυπο αυτό. Επίσης, οι δεσμεύσεις αυτές εμπίπτουν στο συγκεκριμένο πρότυπο όσον αφορά την παύση της αναγνώρισής τους.
- Οι συμβάσεις, οι δεσμεύσεις και τα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία απορρέουν από συμφωνίες παροχής με βάση την αξία μετοχών που εμπίπτουν στο ΔΠΧΑ 2 Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών, εκτός των συμβάσεων που ανήκουν στις κατηγορίες των παραγράφων 2.4-2.7.
- Τα δικαιώματα πληρωμών αποζημίωσης των δαπανών που πρέπει να πληρώσει η οντότητα, για διακανονισμό υποχρέωσης που έχει αναγνωρίσει ως πρόβλεψη σύμφωνα με το ΔΛΠ 37 Πρόβλεψεις, Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και Ενδεχόμενα περιουσιακά στοιχεία ή που είχε αναγνωρίσει ως πρόβλεψη κάποια προηγούμενη περίοδο σύμφωνα με το ΔΛΠ 37.

- Τα δικαιώματα και οι δεσμεύσεις τα οποία εμπίπτουν στο ΔΠΧΑ 15 Έσοδα με συμβάσεις από πελάτες που αποτελούν χρηματοοικονομικά μέσα, εκτός εκείνων που ορίζονται από το ΔΠΧΑ 15 ότι αντιμετωπίζονται με το ΔΠΧΑ 9.

Β) Οι απαιτήσεις απομείωσης τις οποίες ορίζει το παρόν πρότυπο εφαρμόζονται στα δικαιώματα τα οποία σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 15 φέρουν λογιστικής αντιμετώπισης σύμφωνα με το παρόν πρότυπο, όσον αφορά τους σκοπούς αναγνώρισης κερδών ή ζημιών απομείωσης(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 2.2).

Γ) Οι δανειακές δεσμεύσεις οι οποίες εμπίπτουν στο παρόν πρότυπο είναι οι εξής(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 2.3):

- Δεσμεύσεις οι οποίες χαρακτηρίζονται από την οικονομική οντότητα ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Η πάγια τακτική της πώλησης περιουσιακών στοιχείων τα οποία προήλθαν από δανειακές δεσμεύσεις, σε μικρό χρονικό διάστημα μετά τη δημιουργία τους, επιβάλλει στην οντότητα την εφαρμογή του παρόντος προτύπου για κάθε δέσμευση ίδιας κατηγορίας.
- Δεσμεύσεις για τις οποίες υπάρχει η δυνατότητα διακανονισμού συμψηφιστικά είτε μετρητοίς είτε με παράδοση-έκδοση χρηματοοικονομικού μέσου. Οι δεσμεύσεις αυτές αποτελούν παράγωγα. Δανειακές δεσμεύσεις οι οποίες απλώς εξοφλούνται με δόσεις δεν ανήκουν στην κατηγορία του συμψηφιστικού διακανονισμού.
- Δεσμεύσεις παροχής δανείων χαμηλότερου επιτοκίου από το σύνθηδες της αγοράς.

Δ) Οι συμβάσεις οι οποίες αφορούν αγορά ή πώληση μη χρηματοοικονομικού στοιχείου και έχουν την δυνατότητα να διακανονιστούν με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο, την ανταλλαγή αυτών ή και μετρητοίς, σαν να είναι οι ίδιες οι συμβάσεις χρηματοοικονομικά μέσα, εμπίπτουν στο παρόν πρότυπο. Εξαιρούνται συμβάσεις παραλαβής ή παράδοσης μη χρηματοοικονομικού στοιχείου το οποίο κατέχεται με σκοπό την αγορά, την χρήση ή και την πώληση του(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 2.4-2.5).

Ε) Μεταξύ άλλων, παρακάτω παραθέτονται ορισμένοι τρόποι με τους οποίους μια σύμβαση η οποία αφορά αγορά ή πώληση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων διακανονίζεται με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο, την ανταλλαγή αυτών ή και μετρητοίς. Οι τρόποι αυτοί είναι οι εξής(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 2.6):

- Όταν το επιτρέπουν οι όροι της σύμβασης ότι μπορεί να διακανονιστεί με τους τρόπους που αναφέρθηκαν παραπάνω.
- Όταν η οικονομική οντότητα έχει την ικανότητα να διακανονίζει παρόμοιες συμβάσεις με τους τρόπους αυτούς ακόμη και αν δεν αναφέρεται ρητά στους όρους της σύμβαση ότι υπάρχει η συγκεκριμένη δυνατότητα. Επί παραδείγματι, μπορεί να πραγματοποιηθεί συνάπτοντας συμβάσεις συμψηφισμού με τον αντισυμβαλλόμενο.
- Όταν, για παρόμοιες συμβάσεις, η οικονομική οντότητα έχει πάγια τακτική την παραλαβή και πώληση του υποκειμένου σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά την παράδοση με απώτερο σκοπό τα κέρδη από βραχυχρόνιες διακυμάνσεις των τιμών.
- Όταν το αντικείμενο της σύμβασης (μη χρηματοοικονομικό στοιχείο) είναι άμεσα μετατρέψιμο σε χρηματικές μονάδες.

ΣΤ) Πωληθέν δικαίωμα προαίρεσης αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικού στοιχείου το οποίο διακανονίζεται με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο, την ανταλλαγή αυτών ή και μετρητοίς, εμπίπτει στο παρόν πρότυπο με γνώμονα την παράγραφο Ε(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 2.7).

3.6 Γενική Παρουσίαση Του ΔΠΧΑ 9

Το ΔΠΧΑ 9 έχει ως στόχο την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων η οποία εξαρτάται από τον τρόπο διαχείρισης αυτών, σύμφωνα με το επιχειρηματικό μοντέλο της οντότητας, και τα συμβατικά χαρακτηριστικά των ταμειακών ροών των εν λόγω χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Όσον αφορά την απομείωση των στοιχείων του ενεργητικού, γίνεται εισαγωγή ενός νέου μοντέλου αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ExpectedCreditLossModel) το οποίο έρχεται να αντικαταστήσει το προηγούμενο μοντέλο των πραγματοποιηθέντων ζημιών (IncurredLossModel).

Οι παραπάνω παράγοντες, προσδιορίζουν εάν τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αποτιμώνται κατά το κόστος απόσβεσης τους (amortised cost), στην εύλογη αξία μέσω της κατάστασης άλλων εσόδων τα οποία έσοδα δεν αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα (FVOCI) ή στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (FVPL). Σε πολλές περιπτώσεις, τα αποτελέσματα ταξινόμησης και επιμέτρησης θα είναι παρόμοια στο ΔΛΠ 39, αν και προκύπτουν κάποιες διαφορές. Επί παραδείγματι, κατά το ΔΠΧΑ 9, τα ενσωματωμένα παράγωγα δεν διαχωρίζονται από τα συνολικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι μετοχικοί τίτλοι αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, θα εμφανίζονται κινήσεις εύλογης αξίας στην κατάσταση άλλων εσόδων.

Ο συνδυασμός του αποτελέσματος του επιχειρηματικού μοντέλου και των δοκιμών των χαρακτηριστικών των ταμειακών ροών μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα ορισμένες διαφορές στο πλήθος των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία σε σύγκριση με το ΔΛΠ 39.

Η ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων είναι ουσιαστικά αμετάβλητη. Για ορισμένες όμως υποχρεώσεις που αποτιμώνται στην εύλογη αξία, τα κέρδη ή οι ζημίες που σχετίζονται με αλλαγές στον πιστωτικό κίνδυνο της ίδιας της οντότητας, συμπεριλαμβάνονται στην κατάσταση άλλων εσόδων.

Ακόμη, αξίζει να αναφέρουμε ότι, το πρότυπο περιλαμβάνει ένα ανανεωμένο μοντέλο λογιστικής αντιστάθμισης, το οποίο βελτιώνει την λογιστική αντιμετώπιση των οικονομικών διαχείρισης κινδύνου.

Η μετάβαση από το ΔΛΠ 39 στο ΔΠΧΑ 9 έγινε υποχρεωτική για τις οντότητες που εφαρμόζουν τα πρότυπα από τις 1 Ιανουαρίου 2018 (ReneJohannes, DedyDedy, AbdullahMuksin, 2018).

3.7 Αναγνώριση

3.7.1 Αρχική Αναγνώριση

Μία οικονομική οντότητα, έχει τη δυνατότητα να αναγνωρίσει στον ισολογισμό της ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση μόνο υπό την προϋπόθεση ότι καθίσταται συμβαλλόμενος του στοιχείου αυτού. Οι συμβάσεις κανονικής παράδοσης αναγνωρίζονται και παύουν να αναγνωρίζονται λογιστικά, αντίστοιχα με την ημερομηνία της εμπορικής συναλλαγής ή της ημερομηνίας διακανονισμού (Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 3.1.1-3.1.2).

3.7.2 Παύση Αναγνώρισης Περιουσιακών Στοιχείων

Η παύση αναγνώρισης ενός στοιχείου διενεργείται εφόσον αρχικά προσδιοριστεί από την οικονομική μονάδα αν η παύση αφορά το σύνολο του στοιχείου ή μέρος αυτού.

Για την παύση αναγνώρισης μέρους του στοιχείου πρέπει να πληρείται μία από τις παρακάτω προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι:

- Το μέρος του χρηματοοικονομικού στοιχείου αποτελείται από συγκεκριμένες ταμειακές ροές του στοιχείου, αυστηρά ειδικώς προσδιοριζόμενων.

- Το μέρος του χρηματοοικονομικού στοιχείου αποτελείται αυστηρά από πλήρη αναλογία μεριδίων των ταμειακών ροών του στοιχείου.
- Το μέρος του χρηματοοικονομικού στοιχείου αποτελείται αυστηρά από πλήρη αναλογία μεριδίων των ειδικώς προσδιοριζόμενων ταμειακών ροών του στοιχείου.

Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, η παύση αναγνώρισης εφαρμόζεται σε ολόκληρο το στοιχείο και όχι σε μέρος αυτού(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 3.2.2).

Μία οικονομική οντότητα, έχει τη δυνατότητα παύσης αναγνώρισης ενός περιουσιακού στοιχείου. Αυτό συμβαίνει όταν συμβαίνουν τα εξής(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 3.2.3):

- Όταν λήξουν όλα τα συμβατικά δικαιώματα στις ταμειακές ροές του στοιχείου
- Όταν ολοκληρωθεί η μεταβίβαση του στοιχείου και αυτή πληροί τους όρους παύσης αναγνώρισης.

Οι όροι της μεταβίβασης που πρέπει να πληρούνται είναι οι εξής(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 3.2.4):

- Η οντότητα, μεταβιβάζει όλα τα δικαιώματα της επί των ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.
- Η οντότητα, διατηρεί όλα τα δικαιώματα της επί των ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού στοιχείου αλλά δεσμεύεται με σύμβαση την καταβολή των ροών αυτών στο αντισυμβαλλόμενο.

Όταν η οντότητα διατηρεί όλα τα δικαιώματα της επί των ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού στοιχείου αλλά δεσμεύεται με σύμβαση την καταβολή των ροών αυτών στο αντισυμβαλλόμενο, πρέπει να πληρούνται οι εξής προϋποθέσεις για να αντιμετωπιστεί η συναλλαγή αυτή ως μεταβίβαση του στοιχείου(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 3.2.5):

- Η οντότητα δεν δεσμεύεται της καταβολής των ποσών εκτός εάν εισπραχθούν ανάλογα ποσά από το αρχικό χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο.
- Οι όροι της σύμβασης που πραγματοποιήθηκε για την μεταβίβαση του στοιχείου απαγορεύουν την οντότητα να πωλήσει ή να παρέχει ως ενέχυρο το

αρχικό περιουσιακό στοιχείο εκτός εάν πρόκειται για την εξασφάλιση της καταβολής στους παραλήπτες των ταμειακών ροών που τους αναλογούν.

- Η οντότητα δεσμεύεται της καταβολής των ταμειακών ροών στους παραλήπτες χωρίς καθυστέρηση.

Για την μεταβίβαση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, η οντότητα πρέπει να κρίνει τα οφέλη αλλά και τους κινδύνους που ακολουθούν την κυριότητα του στοιχείου αυτού. Έτσι, όσον αφορά την παύση αναγνώρισης μετά της μεταβιβάσεως του περιουσιακού στοιχείου λαμβάνουμε υπόψιν τα εξής(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 3.2.6):

- Εάν η οντότητα μεταβιβάσει όλα τα οφέλη και τους κινδύνους της κυριότητας του στοιχείου τότε παύει να το αναγνωρίζει αλλά συνεχίζει την αναγνώριση τυχόν δικαιωμάτων και δεσμεύσεων που δημιουργήθηκαν ή διατηρήθηκαν μετά τη μεταβίβαση.
- Εάν η οντότητα διατηρεί τα οφέλη και τους κινδύνους της κυριότητας του στοιχείου τότε συνεχίζει να την αναγνώριση
- Εάν η οντότητα ούτε έχει μεταβιβάσει αλλά ούτε και διατηρεί τα οφέλη και τους κινδύνους της κυριότητας του στοιχείου τότε προσδιορίζει η ίδια αν διατηρεί τον έλεγχο του στοιχείου. Εάν προσδιοριστεί ότι δεν διατηρείται ο έλεγχος αυτού τότε παύει να το αναγνωρίζει αλλά συνεχίζει την αναγνώριση τυχόν δικαιωμάτων και δεσμεύσεων που δημιουργήθηκαν ή διατηρήθηκαν μετά τη μεταβίβαση. Εάν προσδιοριστεί ότι διατηρείται ο έλεγχος αυτού τότε συνεχίζει την αναγνώριση του.

Σε περίπτωση που δε γίνεται σαφές εάν η οντότητα διατηρεί τα οφέλη και τους κινδύνους της κυριότητας του περιουσιακού στοιχείου τότε χρήζει υπολογισμού και σύγκρισης η μεταβλητότητα της παρούσας αξίας των καθαρών ταμειακών ροών που θα προκύψουν στο μέλλον πριν και μετά τη μεταβίβαση. Εάν η οντότητα παύσει να αναγνωρίζει ολόκληρο το στοιχείο μετά τη μεταβίβαση αλλά η μεταβίβαση αυτή καταλήξει στην απόκτηση νέου περιουσιακού στοιχείου ή στην ανάληψη νέας διαχειριστικής ή χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, τότε η οντότητα αναγνωρίζει το νέο αυτό στοιχείο ή υποχρέωση στην εύλογη αξία. Επίσης, αξίζει να αναφέρουμε ότι στην παύση αναγνώρισης ενός στοιχείου η διαφορά μεταξύ της λογιστικής του αξίας

και του ανταλλάγματος που έλαβε η οντότητα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα της(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 3.2.8 – 3.2.12).

3.7.3 Παύση Αναγνώρισης Χρηματοοικονομικών Υποχρεώσεων

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις οι οποίες εξοφλούνται, ή μέρη αυτών, παύουν να αναγνωρίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης μίας οικονομικής οντότητας(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 3.3.1).

Η ανταλλαγή χρεωστικών τίτλων (διαφορετικών όρων) μεταξύ ενός οφειλέτη και ενός δανειστή λογιστικά αντιμετωπίζεται ως εξόφληση της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώρισης της νέας. Την ίδια λογιστική αντιμετώπιση φέρει και η ουσιώδης τροποποίηση μίας υπάρχουσας υποχρέωσης(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 3.3.2).

Η εξόφληση ή η μεταβίβαση μίας υποχρέωσης, έχει ως αποτέλεσμα την αναγνώριση της διαφοράς μεταξύ της λογιστικής αξίας της υποχρέωσης και του ανταλλάγματος που καταβάλλεται στα αποτελέσματα της οντότητας(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 3.3.3).

Εάν η οντότητα επαναγοράσει μέρος μίας υποχρέωσης, τότε επιμερίζεται η προηγούμενη λογιστική αξίας της υποχρέωσης ανάμεσα στο μέρος που πλέον αναγνωρίζεται και στο μέρος που παύει να αναγνωρίζεται βάσει των εύλογων αξιών αυτών την ημέρα της επαναγοράς(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 3.3.4).

3.8 Κατάταξη Και Ανακατάταξη

3.8.1 Κατάταξη Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η οικονομική οντότητα κατατάσσει τα περιουσιακά στοιχεία ως μεταγενέστερα τα οποία επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος και στην εύλογη αξία είτε μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων είτε μέσω των αποτελεσμάτων. Στην κατάταξη αυτή σημαντικό ρόλο διέπει η το επιχειρηματικό μοντέλο που ακολουθεί η εκάστοτε οντότητα όσον αφορά την διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων αλλά και τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών του στοιχείου(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 4.1.1).

Το περιουσιακό στοιχείο το οποίο θα επιμετρηθεί στο αποσβεσμένο κόστος πρέπει να πληροί τις εξής προϋποθέσεις(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 4.1.2):

- Ο σκοπός διατήρησης του στοιχείου, βάσει του επιχειρηματικού μοντέλου της οντότητας, είναι η είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών.
- Βάσει των όρων που διέπουν το στοιχείο, δημιουργούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες κάποιες ταμειακές ροές οι οποίες έχουν ως σκοπό την αποπληρωμή του κεφαλαίου και των τόκων του υπόλοιπου ανεξόφλητου κεφαλαίου.

Το περιουσιακό στοιχείο το οποίο θα επιμετρηθεί στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων πρέπει να πληροί τις εξής προϋποθέσεις(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 4.1.2Α):

- Ο σκοπός διατήρησης του στοιχείου, βάσει του επιχειρηματικού μοντέλου της οντότητας, είναι η είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών αλλά και η πώληση περιουσιακών στοιχείων.
- Βάσει των όρων που διέπουν το στοιχείο, δημιουργούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες κάποιες ταμειακές ροές οι οποίες έχουν ως σκοπό την αποπληρωμή του κεφαλαίου και των τόκων του υπόλοιπου ανεξόφλητου κεφαλαίου.

Εάν κάποιο περιουσιακό στοιχείο δεν πληροί τις παραπάνω προϋποθέσεις της επιμέτρησης στο αποσβεσμένο κόστος και στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, τότε επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Ωστόσο, η οντότητα με την αρχική αναγνώριση επενδύσεων σε συμμετοχικούς τίτλους, μπορεί να επιλέξει μεταγενέστερες μεταβολές στην εύλογη αξία τους να παρουσιάζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα. Ειδικά, θα επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 4.1.4).

3.8.2 Κατάταξη Χρηματοοικονομικών Υποχρεώσεων

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις επιμετρούνται μεταγενέστερα, από την οντότητα, στο αποσβεσμένο κόστος. Υπάρχουν όμως και κάποιες εξαιρέσεις οι οποίες είναι οι εξής (Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 4.2.1):

- Οι υποχρεώσεις αυτές που επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Στις υποχρεώσεις αυτές συμπεριλαμβάνονται και τα παράγωγα τα οποία λειτουργούν ως υποχρεώσεις.
- Οι υποχρεώσεις αυτές οι οποίες προκύπτουν από μεταβίβαση περιουσιακού στοιχείου όταν δεν πληρούνται οι όροι για την παύση της αναγνώρισης τους ή χρησιμοποιείται η προσέγγιση συνεχιζόμενης ανάμειξης.
- Τα συμβόλαια τα οποία αφορούν χρηματοοικονομικές εγγυήσεις. Τα συμβόλαια αυτά, μετά την αρχική τους αναγνώριση, επιμετρούνται στο υψηλότερο ποσό ανάμεσα στο ποσό πρόβλεψης ζημίας και στο ποσό που αναγνωρίστηκε αρχικά ,απομειωμένο σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 15, όπου απαιτείται.
- Οι δεσμεύσεις δάνειων των οποίων τα επιτόκια είναι χαμηλότερα από το σύνθηες της αγοράς. Ο εκδότης των δεσμεύσεων αυτών επιμετρά το υψηλότερο ποσό ανάμεσα στο ποσό πρόβλεψης ζημίας και στο ποσό που αναγνωρίστηκε αρχικά, απομειωμένο σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 15, όπου απαιτείται.

- Το ενδεχόμενο αντάλλαγμα που αναγνωρίστηκε και αφορά συνένωση επιχειρήσεων που εφαρμόζουν το ΔΠΧΑ 3. Εν συνεχεία, οι μεταβολές του ανταλλάγματος αυτού θα επιμετρηθούν στην εύλογη αξία στα αποτελέσματα.

3.8.3 Ανακατάταξη Χρηματοοικονομικών Στοιχείων

Η ανακατάταξη των στοιχείων λαμβάνει χώρα όταν η οντότητα αλλάξει το επιχειρηματικό της μοντέλο σχετικά με την διαχείριση τους, κάτι το οποίο δεν συμβαίνει συχνά. Ωστόσο, η οντότητα δεν έχει τη δυνατότητα να ανακατατάσσει οποιαδήποτε υποχρέωση(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 4.4.1-4.4.2).

Οι αλλαγές συνθηκών οι οποίες δεν συνιστούν ανακατατάξεις είναι οι εξής(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 4.4.3):

- Στοιχείο το οποίο αποτελούσε και είχε προσδιοριστεί ως αποτελεσματικό μέσο αντιστάθμισης ταμειακών ροών ή καθαρής επένδυσης και δεν πληροί πλέον τις προϋποθέσεις.
- Στοιχείο το οποίο αποτελεί και έχει προσδιοριστεί ως αποτελεσματικό μέσο αντιστάθμισης ταμειακών ροών ή καθαρής επένδυσης.
- Μεταβολές στην επιμέτρηση.

3.9 Επιμέτρηση

Όταν γίνεται η αρχική αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μίας υποχρέωσης, η οντότητα το επιμετρά στην εύλογη αξία αυξανόμενο ή μειωμένο, εάν το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή η υποχρέωση δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, κατά το κόστος της απόκτησης ή της έκδοσης του στοιχείου αυτού(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 5.1.1).

Για μία οικονομική οντότητα η οποία χρησιμοποιεί τη λογιστική της ημερομηνίας διακανονισμού όσον αφορά περιουσιακό στοιχείο το οποίο αργότερα

επιμετράται στο αποσβεσμένο κόστος, το στοιχείο αυτό αρχικά αναγνωρίζεται στην εύλογη αξία την ημερομηνία την οποία έλαβε χώρα η συναλλαγή(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 5.1.2).

Οι επενδύσεις οι οποίες δεν περιλαμβάνουν σημαντική χρηματοδότηση σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 15, αναγνωρίζονται αρχικά από την οντότητα και επιμετρώνται στην τιμή συναλλαγής(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 5.1.3).

3.10 Λογιστική Αντιστάθμισης

3.10.1 Το Πεδίο Εφαρμογής Και Ο Σκοπός Της Λογιστικής Αντιστάθμισης

Ο σκοπός της λογιστικής αντιστάθμισης είναι να απεικονίζει τα αποτελέσματα που φέρουν οι δραστηριότητες διαχείρισης κινδύνου στις οικονομικές καταστάσεις της οντότητας που χρησιμοποιεί χρηματοοικονομικά μέσα(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 6.1.1).

Η οντότητα, επιλέγει το προσδιορισμό της σχέσεις αντιστάθμισης ανάμεσα σε ένα αντισταθμισμένο στοιχείο και ένα μέσο αντιστάθμισης. Σύμφωνα με το παρόν πρότυπο, ένα παράγωγο το οποίο επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων έχει τη δυνατότητα να προσδιοριστεί ως ένα μέσο αντιστάθμισης, εκτός μερικών εξαιρέσεων που αφορούν πωληθέντα δικαιώματα. Ακόμη, σε κάποιες περιπτώσεις, μη παράγωγα περιουσιακά στοιχεία, μη παράγωγες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και συμβάσεις των οποίων μέρη τους δεν ανήκουν στην οντότητα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσα αντιστάθμισης(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 6.2.2).

3.10.2 Επιλογή Αντισταθμισμένων Μέσων

Ένα αντισταθμισμένο μέσο μπορεί να είναι(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 6.2.1-6.2.4):

- Ένα παράγωγο το οποίο επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, εκτός ορισμένων πωληθέντων δικαιωμάτων.
- Ένα μη παράγωγο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση το οποίο επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, εκτός υποχρέωσης της οποίας οι μεταβολές της εύλογης αξίας λόγω πιστωτικού κινδύνου εμφανίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα.
- Μία σύμβαση με μέρος το οποίο δεν ανήκει στην οικονομική οντότητα.

3.10.3 Προσδιορισμός Αντισταθμισμένων Μέσων

Ένα μέσο αντιστάθμισης πρέπει να χαρακτηρίζεται στο σύνολο του ως τέτοιο. Ωστόσο υπάρχουν κάποιες εξαιρέσεις και είναι οι εξής(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 6.2.4):

- Όσον αφορά τις συμβάσεις δικαιώματος, πρέπει να διαχωρίζεται η εσωτερική αξία και η διαχρονική αξία τους. Ως μέσο αντιστάθμισης χρησιμοποιείται μόνο η μεταβολή της εσωτερικής του αξίας.
- Όσον αφορά τα προθεσμιακά συμβόλαια, πρέπει να διαχωρίζονται τα προθεσμιακά στοιχεία και τρέχοντα στοιχεία. Ως μέσο αντιστάθμισης χρησιμοποιείται μόνο η μεταβολή της αξίας των τρεχόντων στοιχείων.
- Ένα μέσο αντιστάθμισης δεν μπορεί να προσδιοριστεί ως τέτοιο για μέρος της μεταβολής της εύλογης αξίας του η οποία προκύπτει από ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα στο οποίο παραμένει ανεξόφλητο. Ωστόσο, ένα ποσοστό του συνόλου ενός μέσου αντιστάθμισης μπορεί να χαρακτηριστεί ως μέσο αντιστάθμισης.

Αξίζει να αναφερθεί ότι, παράγωγα και τμήματα αυτών ή μη παράγωγα και τμήματα αυτών, μπορούν να λειτουργήσουν συνδυαστικά από την οντότητα ως μέσα

αντιστάθμισης μόνο εάν δεν αποτελούν από κοινού πωληθέν δικαίωμα προαίρεσης(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 6.2.6).

3.10.4 Επιλογή Αντισταθμισμένων Στοιχείων

Τα αντισταθμισμένα στοιχεία είναι μεμονωμένα ή ομάδα στοιχείων ή συστατικό στοιχείο αυτών, τα οποία μπορούν να επιμετρηθούν με αξιόπιστο τρόπο, και ανήκουν στις εξής κατηγορίες(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 6.3.1-6.3.3):

- Ένα αναγνωρισμένο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση
- Μία μη αναγνωρισμένη δέσμευση
- Μία καθαρή επένδυση
- Μία προσδοκώμενη (πολύ πιθανή) συναλλαγή

Οι παραπάνω κατηγορίες, έχουν την δυνατότητα να χαρακτηριστούν ως αντισταθμισμένα στοιχεία μόνο όταν αφορούν ένα άλλο μέρος εκτός της οντότητας. Ωστόσο, μπορούν να προσδιοριστούν ως αντισταθμισμένα μέσα και σε ενδοομιλικές συναλλαγές με την προϋπόθεση ότι παρουσιάζονται στις μεμονωμένες οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων του ομίλου που πραγματοποιήθηκε η συναλλαγή και όχι τις ενοποιημένες καταστάσεις. Εξαίρεση σε αυτό αποτελούν οι επιχειρήσεις επενδύσεων και οι θυγατρικές της(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 6.3.5).

3.10.5 Προσδιορισμός Αντισταθμισμένων Στοιχείων

Η οντότητα έχει τη δυνατότητα να προσδιορίσει ως αντισταθμισμένο στοιχείο το σύνολο ή κάποιο συστατικό στοιχείο αυτού. Όταν γίνεται αναφορά στο σύνολο του στοιχείου τότε συμπεριλαμβάνεται κάθε μεταβολή των ταμειακών ροών ή της εύλογης αξίας αυτού. Από την άλλη, όταν γίνεται αναφορά στο συστατικό στοιχείο τότε συμπεριλαμβάνεται ένα μέρος των μεταβολών αυτών. Οι τύποι συστατικών στοιχείων οι οποίοι μπορούν να προσδιοριστούν από την οντότητα ως

αντισταθμισμένα στοιχεία είναι οι εξής(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 6.3.7):

- Το συστατικό στοιχείο κινδύνου, το οποίο αποτελείται μόνο από τις μεταβολές των ταμειακών ροών ή της εύλογης αξίας του στοιχείου οι οποίες αποδίδονται σε κάποιο κίνδυνο. Η προϋπόθεση αυτού, είναι η δυνατότητα επιμέτρησης με αξιόπιστο τρόπο και η δυνατότητα του στοιχείου να μπορεί να προσδιοριστεί χωριστά από το σύνολο. Ο προσδιορισμός των στοιχείων αυτών αφορά τις μεταβολές ταμειακών ροών και εύλογης αξίας ενός αντισταθμισμένου στοιχείου οι οποίες κυμαίνονται πάνω ή κάτω από μία καθορισμένη τιμή ή μία άλλη μεταβλητή. Το γεγονός αυτό ονομάζεται μονόπλευρος κίνδυνος.
- Οι μεμονωμένες ή πολλαπλές επιλεγμένες συμβατικές ταμειακές ροές.
- Τα συστατικά στοιχεία ενός ονομαστικού ποσού.

3.10.6 Είδη Αντιστάθμισης

Με βάση το παρόν πρότυπο, υπάρχουν τρία είδη αντιστάθμισης και είναι τα εξής(Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9, παρ. 6.5.2):

- Η αντιστάθμιση εύλογης αξίας. Τα αντισταθμιζόμενα μέσα είναι αναγνωρισμένα περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις ή συστατικό στοιχείο ή βέβαιη δέσμευση και των οποίων οι μεταβολές της εύλογης αξίας αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.
- Η αντιστάθμιση ταμειακών ροών. Αφορά την αντιστάθμιση της διακύμανσης των ταμειακών ροών ενός αναγνωρισμένου περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης ή μέρους αυτών, που οφείλεται σε κάποιον κίνδυνο επηρεάζοντας έτσι τα αποτελέσματα.
- Η αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης όπως περιγράφεται στο ΔΛΠ 21.

3.11 Πιστωτικός Κίνδυνος Και Μοντέλο Αναμενομένου Πιστωτικού Κίνδυνου ECL

3.11.1 Γενικά

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η βασική αιτία αντικατάστασης του ΔΛΠ 39 ήταν η μη επαρκής και έγκαιρη αναγνώριση πιστωτικών ζημιών. Έτσι, το νέο πρότυπο ΔΠΧΑ 9 προσπάθησε να καταπολεμήσει το παρόν φαινόμενο με την ανάπτυξη ενός νέου μοντέλου όσον αφορά τον αναμενόμενο πιστωτικό κίνδυνο όπως περιγράφεται παρακάτω (PwC, 2014).

Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ότι αρχικά το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και το Συμβούλιο Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομική Αναφοράς συνεργάστηκαν για την ταξινόμηση, την επιμέτρηση και την απομείωση στοιχείων. Ωστόσο, λόγω έλλειψης βοήθειας για την ανάπτυξη ενός μοντέλου τριών σταδίων, όσον αφορά την αναγνώριση ζημιών απομείωσης, το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αποφάσισε να προσχωρήσει στην ανάπτυξη ενός απλού μοντέλου ενός σταδίου ενώ από την άλλη το Συμβούλιο Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομική Αναφοράς συνέχισε να αναπτύσσει το τριών σταδίων μοντέλο. Επιπρόσθετα, το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων δεν ενστερνίστηκε ούτε το μοντέλο ταξινόμησης και επιμέτρησης του Συμβούλιο Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομική Αναφοράς. Συνεπώς, τα δύο συμβούλια ήρθαν σε ρήξη με αποτέλεσμα το παρόν πρότυπο να μην αποτελεί ένα συγκλίνον πρότυπο (PwC, 2014).

3.11.2 Πεδίο Εφαρμογής ECL

Το μοντέλο αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας θα πρέπει να εφαρμόζεται στα εξής (PwC, 2014):

- Επενδύσεις σε χρεόγραφα οι οποίες αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος
- Επενδύσεις σε χρεόγραφα οι οποίες αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εισοδημάτων

- Δανειακές δεσμεύσεις οι οποίες δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων
- Εγγυητικές συμβάσεις οι οποίες δεν λογιστικοποιήθηκαν στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και για τις οποίες εφαρμόζεται το παρόν πρότυπο

Τα τρία στάδια του νέου μοντέλου είναι τα εξής:

1ο Στάδιο: Περιλαμβάνει τα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν είχαν σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση ή αυτά τα οποία, την ημερομηνία αναφοράς, έχουν χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο. Για τα περιουσιακά στοιχεία αυτά, αναγνωρίζονται αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες 12 μηνών. Όσον αφορά τα έσοδα από τόκους, υπολογίζονται στην ακαθάριστη λογιστική αξία του στοιχείου χωρίς αναπροσαρμογή για αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες(PwC, 2014).

Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες 12 μηνών είναι οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες που προκύπτουν από προκαθορισμένα γεγονότα τα οποία ενδέχεται να συμβούν εντός 12 μηνών από την ημερομηνία αναφοράς(PwC, 2014).

2ο Στάδιο: Περιλαμβάνει χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία είχαν σημαντική αύξηση του πιστωτικού τους κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση ,εκτός εάν έχουν χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο την ημερομηνία αναφοράς, αλλά δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία απομείωσης. Για τα περιουσιακά στοιχεία αυτά, αναγνωρίζονται αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες για όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Όσον αφορά τα έσοδα από τόκους, εξακολουθούν να υπολογίζονται στην ακαθάριστη λογιστική αξία του στοιχείου(PwC, 2014).

Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του στοιχείου είναι οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες που προκύπτουν από όλα τα πιθανά προκαθορισμένα γεγονότα κατά την αναμενόμενη διάρκεια ζωής του(PwC, 2014).

3ο Στάδιο: Περιλαμβάνει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για τα οποία υπάρχουν στοιχεία απομείωσης κατά την ημερομηνία αναφοράς. Για τα περιουσιακά στοιχεία αυτά, αναγνωρίζονται αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες καθ' όλη τη διάρκεια ζωής τους. Όσον αφορά τα έσοδα από τόκους, υπολογίζονται επί της καθαρής λογιστικής τους αξίας (δηλαδή, μετά την αναπροσαρμογή για αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες)(PwC, 2014).

3.11.3 Μέτρηση Αναμενόμενης Πιστωτικής Ζημίας

Η αναμενόμενη πιστωτική ζημία (ECL) είναι μια πιθανή εκτίμηση των πιστωτικών ζημιών. Η πιστωτική ζημία είναι η διαφορά μεταξύ των ταμειακών ροών που οφείλονται σε μια οντότητα σύμφωνα με τη σύμβαση και των ταμειακών ροών που αυτή αναμένει να λάβει προεξοφλημένη στο αρχικό πραγματικό επιτόκιο (PwC, 2014).

Επειδή η ECL λαμβάνει υπόψη το ποσό και το χρονοδιάγραμμα των πληρωμών, προκύπτει μια πιστωτική ζημία ακόμη και αν η οικονομική οντότητα αναμένει να λάβει το σύνολο του ποσού αλλά αργότερα από ότι ορίζει αρχικά η σύμβαση (PwC, 2014).

Όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία ταξινομούνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων, κατά τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας, οι μεταβολές στις προβλέψεις των αναμενόμενων ζημιών θα επηρεάσουν το κέρδος ή τη ζημία. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο μοντέλο, απομειώσεις οι οποίες αντανακλούν στα κέρδη ή τις ζημίες θα εμφανίζονται πάντα νωρίτερα σε σύγκριση με το ΔΛΠ 39. Αυτό δεν διαφέρει για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που ταξινομούνται στην κατηγορία αυτή (PwC, 2014).

Όσον αφορά τις δανειακές δεσμεύσεις, η εκτίμηση της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τον παράγοντα της αθέτησης πληρωμών από τον εκδότη του δανείου. Δηλαδή, η οντότητα θα πρέπει να εξετάσει το αναμενόμενο τμήμα της δανειακής δέσμευσης που θα καταβληθεί εντός 12 μηνών από την ημερομηνία αναφοράς (όταν πρόκειται για υπολογισμό αναμενόμενης ζημίας 12 μηνών) αλλά και το αναμενόμενο τμήμα του δανείου για το οποίο θα αθετηθούν οι πληρωμές (όταν πρόκειται για υπολογισμό αναμενόμενης ζημίας διάρκειας ζωής) (PwC, 2014).

Όσον αφορά τις συμβάσεις χρηματοοικονομικής εγγύησης, απαιτείται από την οντότητα να πραγματοποιεί πληρωμές μόνο στην περίπτωση που έχει προεπιλεγεί από τον οφειλέτη και σύμφωνα με τους όρους του μέσου αυτού. Κατά συνέπεια, το έλλειμα μετρητών που προκύπτει αφορά αναμενόμενες πληρωμές για την

αποζημίωση του κατόχου (δικαιούχου) από πιστωτικές ζημίες που υπάρχουν, μείον τυχόν ποσά που η οντότητα αναμένει να λάβει από τον κάτοχο, τον οφειλέτη ή οποιοδήποτε άλλο μέρος. Εάν το περιουσιακό στοιχείο είναι πλήρως εγγυημένο, τότε η εκτίμηση των ελλειμάτων σε μετρητά για μια σύμβαση χρηματοοικονομικής εγγύησης, θα αντιστοιχεί με τις εκτιμήσεις των ελλειμάτων σε μετρητά για το περιουσιακό στοιχείο που υπόκειται στην εγγύηση(PwC, 2014).

Για ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο το οποίο έχει υποστεί πιστωτική απομείωση κατά την ημερομηνία αναφοράς, αλλά αυτό δεν αγοράστηκε ή προήλθε από απομειωμένο πιστωτικά περιουσιακό στοιχείο, μια οντότητα θα πρέπει να μετρήσει την αναμενόμενη ζημία απομείωσης ως τη διαφορά μεταξύ της ακαθάριστης λογιστικής αξίας του και της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμειακών ροών του προεξοφλημένες στο αρχικό πραγματικό επιτόκιο του στοιχείου. Οποιαδήποτε προσαρμογή αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα ως κέρδος ή ζημιά απομείωσης(PwC, 2014).

3.11.4 Σημαντικές Αυξήσεις Πιστωτικού Κινδύνου SICR

Η αξιολόγηση των σημαντικών αυξήσεων πιστωτικού κινδύνου SICR θα πρέπει να περιλαμβάνει όλες τις σχετικές, εύλογες και υποστηρίξιμες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων μελλοντικών πληροφοριών, που είναι διαθέσιμες χωρίς αδικαιολόγητο κόστος ή προσπάθεια. Τέτοιες πληροφορίες μπορεί να περιλαμβάνουν (PwC, 2017):

- Ποιοτικές πληροφορίες
- Μη στατιστικές ποσοτικές πληροφορίες και
- Πληροφορίες από στατιστικά μοντέλα ή διαδικασίες αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας.

Για τις τράπεζες και άλλες οντότητες, όλες αυτές οι πληροφορίες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη αν και, κατά περίπτωση, μπορεί να δοθεί μεγαλύτερη βαρύτητα σε ορισμένους τύπους πληροφοριών παρά σε άλλους (PwC, 2017).

Οι τράπεζες αναμένεται να έχουν πληροφορίες από στατιστικά μοντέλα ή διαδικασίες αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, κάτι που αποτελεί βασικό μέρος της

αξιολόγησής τους για τις SICR. Ωστόσο, γενικά δεν θα πρέπει να εξετάζουμε αποκλειστικά τέτοιες πληροφορίες, παρόλο που μπορεί να ενσωματώνουν την ποιοτική κρίση του υπεύθυνου πιστώσεων μιας οντότητας. Αυτό συμβαίνει γιατί γενικά θα υπάρχουν κάποιες σχετικές, εύλογες και υποστηρικτικές πληροφορίες που δεν αποτυπώνονται στη διαδικασία μοντελοποίησης των αξιολογήσεων πιστοληπτικής ικανότητας. Είναι πιθανό να υπάρξουν κάποια αβέβαια μελλοντικά γεγονότα που, από τη φύση τους, δεν μπορούν να ενσωματωθούν στη διαδικασία μοντελοποίησης και επομένως πρέπει να ληφθούν υπόψη με βάση ποιοτικές και μη στατιστικές ποιοτικές πληροφορίες (PwC, 2017).

Σε άλλες περιπτώσεις (για παράδειγμα, για τα ενδοεταιρικά δάνεια και για οντότητες με λιγότερα περίπλοκα συστήματα πιστωτικού κινδύνου), στατιστικά μοντέλα ή εσωτερικές διαδικασίες αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας ενδέχεται να μην είναι διαθέσιμα χωρίς αδικαιολόγητο κόστος ή προσπάθεια. Σε τέτοιες περιπτώσεις, δεν απαιτείται να γίνει σύνθετη στατιστική μοντελοποίηση. Ωστόσο, άλλες σχετικές πληροφορίες, που μπορεί να περιλαμβάνουν απλούστερη μοντελοποίηση, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τον υπολογισμό και την αξιολόγηση των SICR (PwC, 2017).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΛΠ 12 ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

4.1 Εισαγωγικά

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο, γίνεται μία αναλυτική παρουσίαση του σκοπού, του πεδίου εφαρμογής και των αρχών που διέπουν το ΔΛΠ 12. Εν συνεχεία, παρουσιάζονται οι βασικοί ορισμοί, τα βασικά χαρακτηριστικά καθώς και η λογιστική αντιμετώπιση διαφόρων περιπτώσεων βάσει του παρόντος προτύπου.

4.2 Σκοπός

Ο σκοπός του προτύπου είναι ο καθορισμός της λογιστικής αντιμετώπισης των φόρων εισοδήματος. Η λογιστική των φόρων εισοδήματος βασίζεται στον τρόπο με τον οποίο λογιστικοποιούνται οι τρέχουσες και μελλοντικές συνέπειες από (Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, ΣΚΟΠΟΣ):

- Τη μελλοντική ανάκτηση της λογιστικής αξίας των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων που αναγνωρίζει η οντότητα στον ισολογισμό της.
- Τις συναλλαγές και άλλα γεγονότα τα οποία έλαβαν χώρα την τρέχουσα περίοδο και αναγνωρίζει η οντότητα στις οικονομικές της καταστάσεις.

4.3 Πεδίο Εφαρμογής

Το παρόν πρότυπο πρέπει να χρησιμοποιείται για τη λογιστική παρακολούθηση των φόρων εισοδήματος. Οι φόροι εισοδήματος περιλαμβάνουν όλους τους φόρους οι οποίοι βασίζονται στα φορολογητέα κέρδη εσωτερικού και εξωτερικού. Ακόμη, περιλαμβάνουν φόρους οι οποίοι πληρώνονται από μία θυγατρική, συγγενή ή

κοινοπραξία όταν πραγματοποιείται διανομή κερδών προς την αναφέρουσα οντότητα, επί παραδείγματι οι παρακρατούμενοι φόροι(Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 1-2).

Το πρότυπο αυτό δεν ασχολείται με τους τρόπους της λογιστικής καταχώρησης των κρατικών επιχορηγήσεων (ΔΛΠ 20) και των φορολογικών πιστώσεων λόγω επένδυσης. Ωστόσο, το πρότυπο καλύπτει τη λογιστική που αφορά προσωρινές διαφορές που τυχόν προκύπτουν από τις παραπάνω επιχορηγήσεις και πιστώσεις(Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 3).

4.4 Βασικές Αρχές

Το παρόν πρότυπο θέτει ορισμένες βασικές αρχές. Οι αρχές αυτές είναι οι εξής:

- Με την αρχική αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης, γίνεται κατανοητό ότι η λογιστική αξία του στοιχείου αυτού επρόκειτο να διακανονιστεί ή να ανακτηθεί στο μέλλον. Όταν αναμένεται να προκύψει μεγαλύτερη ή μικρότερη πληρωμή φόρου λόγω του διακανονισμού ή της ανάκτησης αυτής, τότε η οντότητα έχει την υποχρέωση να αναγνωρίσει μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή ένα αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο αντίστοιχα, εκτός ορισμένων εξαιρέσεων.
- Ο φόρος εισοδήματος συνιστά έξοδο το οποίο αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές), εφόσον αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα οι συναλλαγές ή τα γεγονότα τα οποία προκαλούν αυτή την επίδραση του φόρου.
- Ο φόρος εισοδήματος συνιστά έξοδο το οποίο αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια, εφόσον αναγνωρίζονται στα ίδια κεφάλαια οι συναλλαγές ή τα γεγονότα τα οποία προκαλούν αυτή την επίδραση του φόρου.
- Σε μία συνένωση οικονομικών οντοτήτων, η αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων επηρεάζει την υπεραξία που προκύπτει από την συνένωση αυτή ή το ποσό υπέρβασης της συμμετοχής της οντότητας που την απέκτησε στην καθαρή εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων ή ενδεχόμενων υποχρεώσεων αυτού.

4.5 Βασικοί Ορισμοί

Λογιστικό αποτέλεσμα ορίζεται το κέρδος ή ζημία προ φόρων, μίας περιόδου.

Φορολογητέο κέρδος ή ζημία ορίζεται το ποσό κέρδους ή ζημίας της περιόδου, το οποίο έχει προσδιοριστεί σύμφωνα με του φορολογικούς κανόνες και επί του οποίου πληρώνονται ή ανακτώνται αντίστοιχα οι φόροι εισοδήματος.

Έξοδο ή έσοδο φόρου ορίζεται το σύνολο του ποσού το οποίο περιλαμβάνεται στα κέρδη ή τις ζημίες της χρήσεως και αφορά τον τρέχοντα και τον αναβαλλόμενο φόρο.

Τρέχων φόρος ορίζεται το ποσό των πληρωτέων ή ανακτήσιμων φόρων το οποίο προκύπτει από τα κέρδη ή τις ζημίες της χρήσεως.

Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις ορίζονται τα ποσά των φόρων τα οποία θα καταβληθούν σε μελλοντικές χρήσεις και αφορούν φορολογητέες χρονικές διαφορές.

Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις ορίζονται τα ποσά φόρων τα οποία είναι ανακτήσιμα σε μελλοντικές χρήσεις και αφορούν:

- Εκπεστές προσωρινές διαφορές
- Μεταφερόμενες αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες
- Μεταφερόμενους αχρησιμοποίητους πιστωτικούς φόρους.

Προσωρινές διαφορές ορίζονται οι διαφορές του ισολογισμού και της φορολογικής βάσης όσον αφορά τη λογιστική αξία των περιουσιακά στοιχείων και των υποχρεώσεων. Οι διαφορές αυτές μπορεί να είναι:

- *Φορολογητέες προσωρινές διαφορές* οι οποίες είναι οι διαφορές που καταλήγουν σε φορολογητέα ποσά όταν γίνει ο προσδιορισμός του φορολογητέου κέρδους ή της ζημίας μελλοντικών χρήσεων, εφόσον η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης τακτοποιείται ή ανακτάται.
- *Εκπεστές προσωρινές διαφορές* οι οποίες είναι οι διαφορές που καταλήγουν σε εκπεστέα ποσά όταν γίνει ο προσδιορισμός του φορολογητέου κέρδους ή της ζημίας μελλοντικών χρήσεων, εφόσον η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης τακτοποιείται ή ανακτάται.

Φορολογική βάση περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης ορίζεται το ποσό εκείνο το οποίο αποδίδεται στο στοιχείο ή την υποχρέωση για φορολογικούς σκοπούς (Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 5).

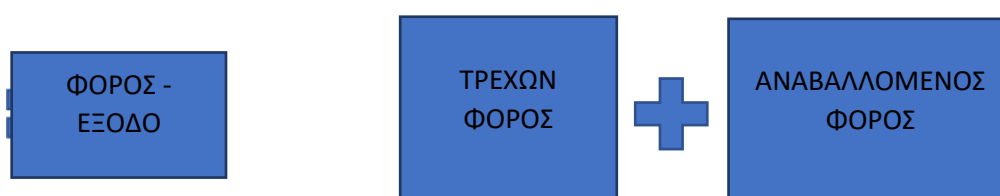
4.6 Έννοια Αναβαλλόμενης Φορολογίας

Οι φορολογικοί κανόνες και νόμοι που έχει θεσπίσει κάθε χώρα για τη σωστή λειτουργία του φορολογικού της συστήματος έρχονται σε «αντίθεση» με τους λογιστικούς κανόνες και τις αρχές που διέπουν τα ΔΠΧΑ, τα οποία έχουν την ίδια ισχύ για όλες τις χώρες. Έτσι, γίνεται αντιληπτό ότι προκύπτουν ορισμένες διαφορές μεταξύ των λογιστικών και των φορολογικών κανόνων (Νεγκάκης, 2015).

Η εφαρμογή των ΔΠΧΑ στο λογιστικό σύστημα μίας οντότητας έχουν ως αποτέλεσμα την σύνταξη των οικονομικών της καταστάσεων και των αποτελεσμάτων χρήσης σύμφωνα με τις αρχές και τους λογιστικούς κανόνες που τα διέπουν (Νεγκάκης, 2015).

Με την σύνταξη της κατάστασης φορολογικής αναμόρφωσης, τα παραπάνω αποτελέσματα μετατρέπονται από λογιστικά σε φορολογικά. Το φορολογικό αποτέλεσμα προκύπτει από την εφαρμογή των φορολογικών κανόνων και νόμων της κάθε χώρας. Έτσι, δημιουργούνται κάποιες διαφορές μεταξύ των δύο αποτελεσμάτων οι οποίες είτε θα είναι προσωρινές είτε μόνιμες (Νεγκάκης, 2015).

Οι προσωρινές διαφορές είναι αυτές που δημιουργούν την αναβαλλόμενη φορολογία. Ο αναβαλλόμενος φόρος παρεμβάλλεται μεταξύ του φόρου-εξόδου χρήσεως και του του φόρου-τρέχουσας υποχρέωσης προς τις φορολογικές αρχές (Νεγκάκης, 2015).

(Νεγκάκης, 2015, Σχήμα σελ. 239)

Έτσι, ο φόρος ο οποίος προκύπτει μέσω της φορολογικής δήλωσης διαφέρει από το φόρο που προκύπτει από τα λογιστικά κέρδη, στα οποία λογιστικά κέρδη θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η διαφορά αυτή, η οποία ονομάζεται αναβαλλόμενη φορολογία(Νεγκάκης, 2015).

4.7 Διαφορές Λογιστικού – Φορολογητέου Αποτελέσματος

Οι προσωρινές διαφορές που αναφέρθηκαν παραπάνω, οι οποίες προκύπτουν από τις διαφορές του λογιστικού και φορολογικού αποτελέσματος, ονομάζονται έτσι διότι έχουν την δυνατότητα να αναστραφούν σε μεταγενέστερες περιόδους (Νεγκάκης, 2015).

Οι μόνιμες διαφορές από την άλλη, αγνοούνται. Επί παραδείγματι, ένα αφορολόγητο έσοδο το οποίο έχει αναγνωρισθεί στο λογιστικό αποτέλεσμα της περιόδου αλλά δεν πρόκειται να φορολογηθεί ποτέ στο μέλλον, αποτελεί μία μόνιμη διαφορά. Άλλο παράδειγμα μόνιμης διαφοράς αποτελεί ένα έσοδο το οποίο δεν εκπίπτει φορολογικά αλλά αναγνωρίζεται λογιστικά(Νεγκάκης, 2015).

Οι προσωρινές διαφορές χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία ονομάζεται φορολογητέες προσωρινές διαφορές και οδηγεί σε αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και η δεύτερη κατηγορία ονομάζεται εκπεστές προσωρινές διαφορές και οδηγεί σε αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις. Οι προβλέψεις και οι αποσβέσεις (όταν υπάρχει διαφορά μεταξύ λογιστικής και φορολογίας) αποτελούν δύο σημαντικές κατηγορίες προσωρινών διαφορών(Νεγκάκης, 2015).

4.8 Φορολογική Βάση

4.8.1 Φορολογική Βάση Περιουσιακού Στοιχείου

Η φορολογική βάση ενός περιουσιακού στοιχείου είναι το εκπεστέο φορολογικό ποσό από φορολογητέα οικονομικά οφέλη που εισρέουν στην οντότητα, όταν η λογιστική του αξία ανακτάται. Αν τα οφέλη που προκύπτουν δεν είναι φορολογητέα, τότε η φορολογική βάση του στοιχείου θα είναι ίση με την λογιστική του αξία (Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 7).

Επί παραδείγματι, έστω πάγιο στοιχείο κόστους 20.000 ευρώ. Για φορολογικούς σκοπούς έχει ήδη εκπέσει απόσβεση τρέχουσας και προηγούμενων χρήσεων της τάξεως των 6.000 ευρώ και το απομένον κόστος θα εκπέσει σε μελλοντικές χρήσεις ως απόσβεση ή ως έκπτωσης κατά την πώληση. Τα έσοδα χρησιμοποίησης του παγίου είναι φορολογητέα καθώς και οποιοδήποτε κέρδος ή ζημία προκύψει από την πώληση τους θα είναι φορολογικά εκπεστέα. Η φορολογική βάση του στοιχείου αυτού είναι 14.000 ευρώ.

4.8.2 Φορολογική Βάση Υποχρέωσης

Η φορολογική βάση μίας υποχρέωσης προκύπτει όταν από την λογιστική αξία της υποχρέωσης αυτής αφαιρεθούν τα φορολογικά εκπεστέα ποσά μελλοντικών χρήσεων. Στην περίπτωση προεισπραχθέντων εσόδων, η φορολογική βάση της υποχρέωσης είναι ίση με τη λογιστική της αξία μείον του συνόλου των ποσών εσόδου που δε θα είναι φορολογητέα σε μελλοντικές χρήσεις (Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 8).

Επί παραδείγματι, οι βραχυχρόνιες υποχρεώσεις περιλαμβάνουν δεδουλευμένα έξοδα λογιστικής αξίας 1.000 ευρώ. Τα έξοδα αυτά θα εκπέσουν σε ταμειακή βάση. Έτσι, η φορολογική βάση των εξόδων θα ισούται με το μηδέν. Εάν τα δεδουλευμένα έξοδα αυτά είχαν εκπέσει ήδη εκπέσει τότε η φορολογική τους βάση θα ήταν ίση με 1.000 ευρώ.

4.9 Αναγνώριση Τρεχουσών Φορολογικών Υποχρεώσεων Και Τρεχόντων Φορολογικών Περιουσιακών Στοιχείων

Ο φόρος τρεχόντων και προηγούμενων χρήσεων θα αναγνωρίζεται πλέον ως υποχρέωση, μέχρι το σημείο στο οποίο δεν έχει καταβληθεί. Αν το συγκεκριμένο ποσό που ήδη έχει καταβληθεί για την κάλυψη των τρεχόντων και προηγούμενων χρήσεων είναι υψηλότερο από αυτό που οφείλεται, τότε το περισσευούμενο ποσό θα θεωρείται περιουσιακό στοιχείο(Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 12).

Περιουσιακό στοιχείο επίσης θα θεωρείται και το όφελος το οποίο σχετίζεται άμεσα με μια φορολογική ζημία η οποία έχει την δυνατότητα αναδρομικής μεταφοράς για ανάκτηση ενός τρέχοντος φόρου παρελθοντικής χρήσεως (Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 13).

Όταν για την ανάκτηση τρέχοντος φόρου παρελθοντικής χρήσεως χρησιμοποιείται φορολογική ζημία, τότε η ωφέλεια αναγνωρίζεται από την οντότητα ως περιουσιακό στοιχείο στην συγκεκριμένη περίοδο, καθώς αναμένεται εισροή της ωφέλειας στην οντότητα και υπάρχει δυνατότητα βάσιμης επιμέτρησής της(Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 14).

4.10 Αναγνώριση Αναβαλλόμενων Φορολογικών Υποχρεώσεων Και Αναβαλλόμενων Φορολογικών Περιουσιακών Στοιχείων

4.10.1 Φορολογητέες Προσωρινές Διαφορές

Μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση θα αναγνωρίζεται από την οντότητα για οποιαδήποτε φορολογητέα προσωρινή διαφορά. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις όπου η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση προκύπτει από τα εξής(Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 15):

- Από την αρχική αναγνώριση υπεραξίας ή
- Από την αρχική αναγνώριση περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης τα οποία προέρχονται από μία συναλλαγή η οποία:

- i) δεν αποτελεί συνένωση επιχειρήσεων
- ii) κατά το χρόνο τον οποίο έλαβε χώρα, δεν επηρεάζει το λογιστικό κέρδος αλλά ούτε και το φορολογητέο κέρδος ή τη φορολογική ζημία.

Όμως σύμφωνα με την παράγραφο 39, όσον αφορά τις προσωρινές διαφορές που συνδέονται άμεσα με επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις και υποκαταστήματα αλλά και με συμμετοχές σε κοινοπραξίες, θα αναγνωρίζεται μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση(Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 15).

Είναι επίσης σημαντικό να αναφερθεί ως συνακόλουθο της αναγνώρισης ενός περιουσιακού στοιχείου ότι η λογιστική αξία θα επιστραφεί με την μορφή ωφελειών που θα εισρεύσουν στην οντότητα σε μεταγενέστερες περιόδους. Όταν η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου έχει υπερβεί τη φορολογική βάση του, τότε το ποσό των φορολογητέων οικονομικών χρεών θα ξεπερνά το επιτρεπτό ποσό που έχει οριστεί ως έκπτωση για φορολογικούς σκοπούς. Η συγκεκριμένη διαφορά είναι μια φορολογητέα προσωρινή διαφορά και η δέσμευση πληρωμής του φόρου εισοδήματος που προκύπτει θεωρείται μία αναβαλλόμενη φορολογική δέσμευση για τις μελλοντικές περιόδους. Καθώς η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ανακτάται από την οικονομική οντότητα, αυτή θα έχει φορολογητέο κέρδος. Έτσι, καθίσταται πιθανό το γεγονός ότι οικονομικά οφέλη θα εκρέουν με την μορφή φορολογικών πληρωμών από την οντότητα. Συμπερασματικά, το προαναφερόμενο πρότυπο απαιτεί την αναγνώριση όλων των φορολογικών υποχρεώσεων, με εξαίρεση ορισμένων περιπτώσεων που αναγράφονται πιο αναλυτικά στις παραγράφους 15 και 39(Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 16).

Κάποιες προσωρινές διαφορές δημιουργούνται όταν οικονομικές εισροές και εκροές ανήκουν στο λογιστικό αποτέλεσμα μίας τρέχουσας περιόδου ενώ παράλληλα ανήκουν στο φορολογητέο αποτέλεσμα διαφορετικής περιόδου. Οι συγκεκριμένες προσωρινές διαφορές συχνά αναγράφονται και ως χρονικές διαφορές. Σημαντικές ακόλουθες περιπτώσεις των προαναφερθέντων είναι(Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 17):

- Στο λογιστικό κέρδος συμπεριλαμβάνονται τα έσοδα τόκων με βάση την περίοδο που τα αφορούν, όμως σε συγκεκριμένες περιπτώσεις δικαιοδοσιών όταν τα έσοδα εισπράττονται μπορούν να συμπεριληφθούν στο φορολογητέο

κέρδος. Όσον αφορά την φορολογική βάση απαιτήσεων οι οποίες αναγνωρίζονται στον ισολογισμό και σχετίζονται άμεσα με τέτοια έσοδα είναι μηδενική καθώς το φορολογητέο κέρδος δεν επηρεάζεται από τα έσοδα έως ότου αυτά εισπραχθούν

- Η απόσβεση που επιμετράται κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους ή ζημίας, σε ορισμένες περιπτώσεις έχει διάφορες σε σχέση με αυτήν που επιμετράται κατά τον προσδιορισμό του λογιστικού κέρδους. Η διαφορά της λογιστικής αξίας ενός στοιχείου και της φορολογικής του βάσης αποτελεί μία προσωρινή διαφορά, η οποία στην ουσία ισούται με το αρχικό κόστος του στοιχείου αφαιρώντας όλες τις εκπτώσεις οι οποίες σχετίζονται με το στοιχείο αυτό, οι οποίες γίνονται επιτρεπτές από τις φορολογικές αρχές, όταν προσδιορίζεται το φορολογητέο κέρδος της τρέχουσας και των παρελθοντικών χρήσεων.
- Τα κόστη ανάπτυξης τα οποία έχουν την δυνατότητα κεφαλαιοποίησης και απόσβεσης κατά την διάρκεια μεταγενέστερων χρήσεων όταν προσδιορίζεται το λογιστικό κέρδος, όμως αυτά εκπίπτουν όταν προσδιορίζεται το φορολογητέο εισόδημα της πραγματοποιηθείσας περιόδου. Τα κόστη αυτά, εφόσον έχουν εκπεστεί από το φορολογητέο κέρδος, έχουν μηδενική φορολογική βάση. Η διαφορά της λογιστικής τους αξίας και της μηδενικής τους φορολογικής βάσης αποτελεί μια προσωρινή διαφορά.

Εν συνεχεία, αναφέρονται κάποιες επιπλέον περιπτώσεις στις οποίες προκύπτουν προσωρινές διαφορές και είναι οι εξής(Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 18):

- Όταν τα κόστη που προκύπτουν κατά την ολοκλήρωση της συνένωσης επιχειρήσεων κατανέμονται με βάση την εύλογη αξία για τα αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις που αποκτούνται ενώ παράλληλα δεν διενεργείται κάποια προσαρμογή για φορολογικούς σκοπούς.
- Όταν αναπροσαρμόζονται περιουσιακά στοιχεία ενώ παράλληλα δεν διενεργείται κάποια προσαρμογή για φορολογικούς σκοπούς.
- Όταν κατά τη συνένωση επιχειρήσεων προκύπτει κάποια υπεραξία.

- Όταν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στη φορολογική βάση, όταν αυτά αναγνωρίστηκαν, ενός στοιχείου ή μίας υποχρεώσεως και στην λογιστική αξίας τους.
- Όταν διαφέρει η φορολογική βάση μίας επένδυσης ή συμμετοχής από τη λογιστική αξίας αυτών.

4.10.2 Εκπεστέες Προσωρινές Διαφορές

Όσον αφορά τις εκπεστέες προσωρινές διαφορές, αναγνωρίζεται για όλες αυτές ένα αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο εφόσον υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι θα υπάρξει κάποιο διαθέσιμο φορολογητέο κέρδος ως προς το οποίο θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί η εκπεστέα διαφορά. Αυτό δεν συμβαίνει εάν το αναβαλλόμενο φορολογικό στοιχείο αυτό προκύπτει κατά την αρχική αναγνώριση υποχρέωσης ή περιουσιακού στοιχείου από συναλλαγή η οποία:

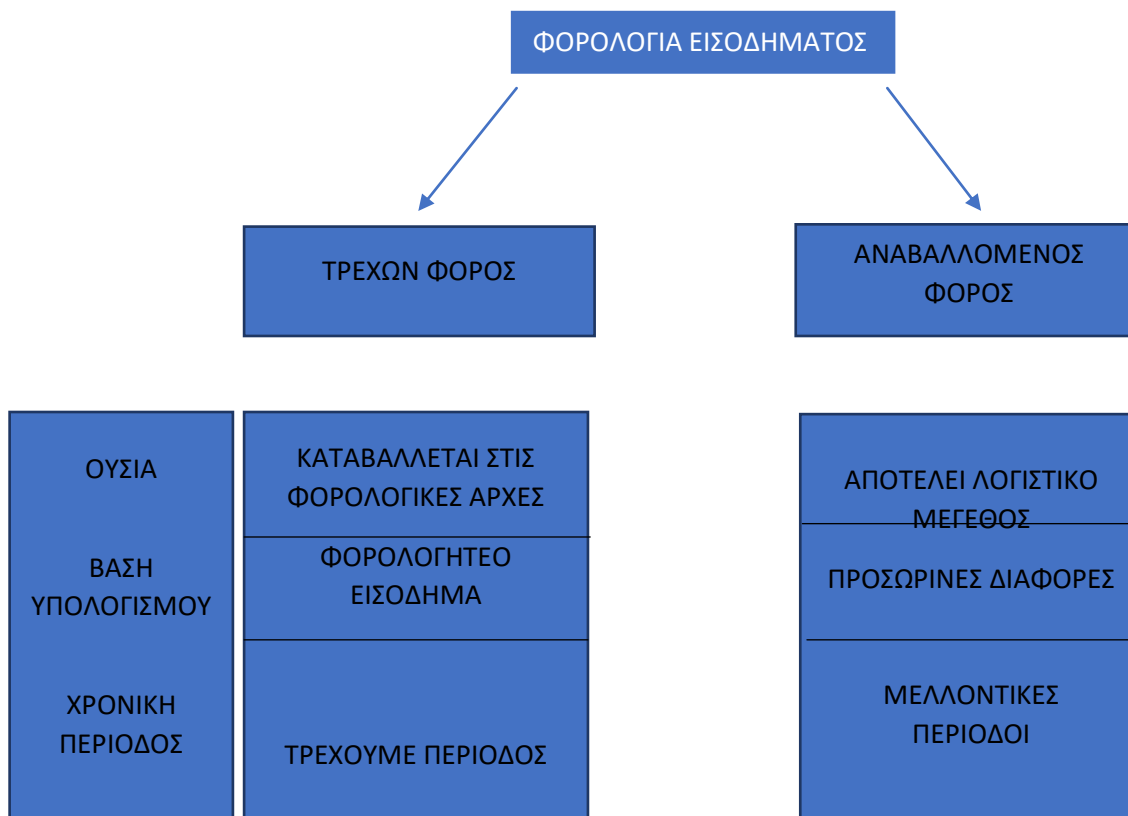
- Δεν αποτελεί συνένωση επιχειρήσεων
- Δεν επηρεάζει την λογιστικό και φορολογικό κέρδος κατά το χρόνο της συναλλαγής

Ωστόσο, οι εκπεστέες προσωρινές διαφορές οι οποίες αφορούν επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις ή υποκαταστήματα και συμμετοχές σε κοινοπραξίες αναγνωρίζονται από την οντότητα μόνο κατά την έκταση που αναμένεται ότι(Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 24):

- Οι προσωρινές διαφορές επρόκειτο να αναστραφούν στο κοντινό μέλλον.
- Είναι βέβαιη η ύπαρξη φορολογητέου κέρδους κατά του οποίου μπορεί να χρησιμοποιηθεί η προσωρινή διαφορά.

Όταν αναγνωρίζεται μία υποχρέωση από την οντότητα, είναι βέβαιο ότι θα πραγματοποιηθεί στο μέλλον κάποια εκροή πόρων από αυτήν με σκοπό την τακτοποίηση της λογιστικής της αξίας. Κατά την εκροή των πόρων αυτών, πρέπει να λαμβάνεται υπόψιν το γεγονός ότι το σύνολο ή μέρος των ποσών τους μπορεί να είναι εκπεστέο σε μία μελλοντική περίοδο, μεταγενέστερη από αυτήν στην οποία

αναγνωρίστηκε αρχικά η υποχρέωση αυτή, όταν θα πραγματοποιηθεί ο προσδιορισμός του φορολογητέου κέρδους. Στην περίπτωση αυτή, θα υπάρχει μία προσωρινή διαφορά ανάμεσα στη λογιστική αξία της υποχρέωσης και στην φορολογική βάση της. Έτσι, θα προκύψει ένα αναβαλλόμενο περιουσιακό στοιχείο το οποίο σχετίζεται με τους φόρους εισοδήματος οι οποίοι θα ανακτηθούν σε μεταγενέστερες περιόδους, όταν το μέρος αυτό της υποχρέωσης θα μπορεί εκπεστεί όταν πραγματοποιηθεί ο προσδιορισμός του φορολογητέου κέρδους. Επίσης, δημιουργείται ένα αναβαλλόμενο περιουσιακό στοιχείο το οποίο είναι ανακτήσιμο σε μεταγενέστερες περιόδους, στην περίπτωση που η λογιστική αξία είναι μικρότερη από τη φορολογική βάση ενός περιουσιακού στοιχείου. Η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και της φορολογικής του βάσης είναι το αναβαλλόμενο περιουσιακό στοιχείο αυτό(Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12, παρ. 25).

(Νεγκάκης, 2015, Σχήμα σελ. 247)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΠΙΠΤΩΣΗΣ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

5.1 Βασικά Στοιχεία ΔΠΧΑ 9, ECL

5.1.1 Ταξινόμηση Και Επιμέτρηση

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο αποτιμάται στο αναπόσβεστο κόστος εάν ισχύουν και πληρούνται οι δύο ακόλουθες συνθήκες: (ΔΠΧΑ 9, παράγραφος 4.1.2)(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021):

- Το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο διατηρείται σε ένα επιχειρηματικό μοντέλο του οποίου ο στόχος είναι να διατηρηθούν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για τη συλλογή συμβατικών ταμειακών ροών
- Οι συμβατικοί όροι του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου δημιουργούν χρηματικές ροές σε συγκεκριμένες ημερομηνίες που είναι μόνο πληρωμές κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου ποσού.

5.1.2 Απομείωση

Το ΔΠΧΑ 9, που ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2018, εισήγαγε μια μελλοντική προσέγγιση για εκτίμηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών για χρεωστικούς τίτλους, το μοντέλο ECL. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες (ECL) αναγνωρίζονται και επιμετρώνται σύμφωνα με οποιαδήποτε από τις ακόλουθες τρεις προσεγγίσεις(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021):

- Τη γενική προσέγγιση
- Την απλοποιημένη προσέγγιση

- Την Απομειωμένη Αγοραζόμενη ή Προερχόμενη πίστωση (POCI) η οποία δεν χρησιμοποιείται συχνά.

5.1.3 Γενική Προσέγγιση

Σύμφωνα με τη Γενική Προσέγγιση, η απομείωση επιμετράται γενικά ως εξής(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021):

- ECL 12 μηνών. Ορίζεται ως το τμήμα των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών διάρκειας ζωής που αντιπροσωπεύει τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές που προκύπτουν από αθέτηση συμβάντων στο χρηματοοικονομικό μέσο που υπάρχει περίπτωση να συμβούν εντός 12 μηνών μετά την ημερομηνία αναφοράς. (Στάδιο 1)
- ECL διάρκειας ζωής. Ορίζονται ως οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές που προκύπτουν από όλα τα πιθανά γεγονότα αθέτησης κατά την αναμενόμενη διάρκεια ζωής του χρηματοπιστωτικού μέσου (Στάδιο 2 [υπολειτουργία αλλά όχι πιστωτική ζημία απομείωσης] ή Στάδιο 3 [πιστωτική ζημία απομείωσης]).

Η βάση μέτρησης εξαρτάται από το αν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση. Οι ECL μετρούνται ως ECL εφ' όρου ζωής, εάν, ο πιστωτικός κίνδυνος για το χρηματοπιστωτικό μέσο έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώρισή του(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, οι οντότητες καλούνται να καθορίσουν εάν υπήρξε μία σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση και αν το χρεωστικό μέσο έχει υποστεί πίστωση ζημία. Αυτό καθορίζει εάν το χρεωστικό μέσο είναι ταξινομημένο στο Στάδιο 1, Στάδιο 2 ή Στάδιο 3, το οποίο με τη σειρά του καθορίζει τόσο το ποσό των ECL που θα αναγνωριστεί: ECL 12 μηνών (για το στάδιο 1) ή το ECL διάρκειας ζωής (για τα στάδια 2 και 3) και το ποσό των εσόδων από τόκους που πρέπει να αναγνωριστούν(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Τα έσοδα από τόκους για μη πιστωτικά απομειωμένα χρεόγραφα (για τα στάδια 1 και 2) υπολογίζεται με την εφαρμογή του Πραγματικού Επιτοκίου (EIR) στη μεικτή

λογιστική αξία. Για χρεωστικούς τίτλους απομειωμένους πιστωτικά (Στάδιο 3) υπολογίζεται με την εφαρμογή του πραγματικού επιτοκίου (EIR) στην καθαρή λογιστική αξία(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

5.1.4 Απλοποιημένη Προσέγγιση

Σύμφωνα με την απλοποιημένη προσέγγιση, μια οντότητα δεν απαιτείται να παρακολουθεί τις αλλαγές στον πιστωτικό κίνδυνο, οι αναμενόμενες ζημιές είναι πάντα ίσες με τις ECL διάρκειας ζωής. Η απλοποιημένη προσέγγιση απαιτείται για εμπορικές απαιτήσεις και περιουσιακά στοιχεία συμβολαίου χωρίς καμία σημαντική συνιστώσα χρηματοδότησης, και επιτρέπεται ως επιλογή πολιτικής για απαιτήσεις μισθώσεων, εμπορικές απαιτήσεις και συμβατικά περιουσιακά στοιχεία με σημαντική συνιστώσα χρηματοδότησης, ανεξάρτητα για το καθένα(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

5.1.5 Προσέγγιση POCI

Το πραγματικό επιτόκιο (EIR) για αγορασμένα ή προερχόμενα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με απομείωση πίστωσης («POCI») υπολογίζεται ελαφρώς διαφορετικά από τη γενική προσέγγιση. Για πιστωτικά απομειωμένα στοιχεία ενεργητικού POCI, το EIR υπολογίζεται χρησιμοποιώντας αναμενόμενες ταμειακές ροές συμπεριλαμβανομένων των μελλοντικών αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών κατά τη διάρκεια της ζωής τους, δηλαδή οι εκτιμώμενες συμβατικές ταμειακές ροές μειώνονται από τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές κατά τη διάρκεια της ζωής τους(KPMG, 2015).

Για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με απομείωση πίστωσης, τα έσοδα από τόκους υπολογίζονται με την εφαρμογή του EIR (ή προσαρμοσμένο ως προς την πίστωση EIR εάν το περιουσιακό στοιχείο ήταν πιστωτικά απομειωμένο κατά την αρχική αναγνώριση) στο αναπόσβεστο κόστος του περιουσιακού στοιχείου. Ένα περιουσιακό στοιχείο θα μπορούσε να υποστεί πιστωτική απομείωση εάν:

- Είχε υποστεί πιστωτική απομείωση κατά την αρχική αναγνώριση (ένα περιουσιακό στοιχείο POCI). ή
- Έγινε πιστωτική απομείωση μετά την αρχική αναγνώριση.

Για ένα περιουσιακό στοιχείο που υποβλήθηκε σε πιστωτική απομείωση μετά την αρχική αναγνώριση, ο υπολογισμός των εσόδων από τόκους επανέρχεται στην ακαθάριστη βάση εάν το περιουσιακό στοιχείο δεν είναι πλέον απομειωμένο από πιστοληπτική ικανότητα. Ωστόσο, για τα περιουσιακά στοιχεία POCI, ο υπολογισμός των εσόδων από τόκους δεν μπορεί ποτέ να επανέλθει σε ακαθάριστη βάση, ακόμη και αν ο πιστωτικός κίνδυνος του περιουσιακού στοιχείου βελτιώνεται (KPMG, 2015).

5.2 Βασικά Στοιχεία Αναβαλλόμενης Φορολογίας

Η γενική απαίτηση του ΔΛΠ 12 «Φόροι εισοδήματος» είναι η αναγνώριση αναβαλλόμενου φόρου για την εκτιμώμενη μελλοντική φορολογική επίδραση προσωρινών διαφορών, οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες και οι αχρησιμοποίητες φορολογικές πιστώσεις οι οποίες μεταφέρθηκαν σε μεταγενέστερες περιόδους (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Μια προσωρινή διαφορά είναι η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή μίας υποχρέωση στις οικονομικές καταστάσεις και στη φορολογική τους βάση. (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Μια τέτοια προσωρινή διαφορά θα έχει ως αποτέλεσμα φορολογητέα ή εκπεστέα ποσά σε μεταγενέστερες περιόδους κατά τις οποίες η λογιστική αξία ανακτάται ή διακανονίζεται (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Επομένως, κατά τον προσδιορισμό του ποσού του αναβαλλόμενου φόρου προς αναγνώριση, η ανάλυση επικεντρώνεται στις λογιστικές αξίες στην κατάσταση οικονομικής θέσης και όχι στις διαφορές μεταξύ κερδών ή ζημιών και φορολογητέων κερδών (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Οι προσωρινές διαφορές μπορεί να είναι (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021):

- Φορολογητέες, δηλαδή θα καταλήξουν σε φορολογητέα ποσά σε μελλοντικές περιόδους.
- Εκπεστέες, δηλαδή θα έχουν ως αποτέλεσμα φορολογικές εκπτώσεις σε μελλοντικές περιόδους.

5.3 Γενικές Αναβαλλόμενες Φορολογικές Εκτιμήσεις Για Το Μοντέλο ECL Του ΔΠΧΑ 9

Όπως έχει αναφερθεί και σε παραπάνω ενότητα, ένα αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζεται γενικά για όλες τις εκπεστέες προσωρινές διαφορές στο βαθμό που είναι πιθανό να υπάρξουν διαθέσιμα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη έναντι του οποίου μπορεί να χρησιμοποιηθεί η εκπεστέα προσωρινή διαφορά (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Υπάρχει μία εξαίρεση όταν το αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο προκύπτει από την αρχική αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης σε συναλλαγή που:

- Δεν είναι επιχειρηματικός συνδυασμός.
- Δεν επηρεάζει το λογιστικό κέρδος ή το φορολογητέο κέρδος (φορολογική ζημία) τη στιγμή της συναλλαγής.

Εάν τηρείται η εξαίρεση, το αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο δεν αναγνωρίζεται (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Όταν εξετάζεται η εξαίρεση για την απαλλαγή αρχικής αναγνώρισης του ΔΛΠ 12, αυτό δεν εφαρμόζεται ως αποτέλεσμα της αναγνώρισης των ECL την πρώτη ημέρα, πράγμα το οποίο επηρεάζει το λογιστικό κέρδος ή ζημία (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (υποχρεώσεις) υπολογίζονται χρησιμοποιώντας τους ακόλουθους τύπους (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021):

Προσωρινή Διαφορά = Λογιστική Αξία – Φορολογική Βάση

Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση (Υποχρέωση) = Προσωρινή Διαφορά x Φορολογικός Συντελεστής

Η φορολογική βάση ενός περιουσιακού στοιχείου είναι το συνολικό ποσό των εξόδων που θα αφαιρεθούν για φορολογικούς σκοπούς, έναντι τυχόν φορολογητέων οικονομικών οφελών που θα εισρεύσουν στην οντότητα, όταν αυτή ανακτά τη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου.

Φορολογική βάση στοιχείου = Λογιστική Αξία – Μελλοντικά Φορολογητέα Ποσά + Μελλοντικά Εκπιπτόμενα Ποσά

Για ένα χρεωστικό μέσο, το συνολικό ποσό των εξόδων που θα εκπέσουν για φορολογικούς σκοπούς μπορεί να είναι ολόκληρη η λογιστική του αξία, υπό την προϋπόθεση ότι η διοίκηση της οντότητας πιστεύει ότι η μελλοντική πλήρης ή μερική διαγραφή ενός χρεωστικού τίτλου θα δημιουργήσει μία φορολογική έκπτωση. Αυτή είναι μια σημαντική εκτίμηση που επηρεάζει την αναγνώριση αναβαλλόμενου φόρου περιουσιακού στοιχείου και ως εκ τούτου, η διοίκηση μιας οντότητας θα πρέπει να είναι σε θέση να υποστηρίξει αυτήν την αξιολόγηση (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Για παράδειγμα, εξετάζεται ένας πελάτης με λογιστική αξία 4.000 ευρώ, μετά την αναγνώριση μίας πρόβλεψης ύψους 1.000 ευρώ. Η φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου, εφαρμόζοντας τα παραπάνω τύπο, με την προϋπόθεση ότι η πρόβλεψη δεν είναι εκπεστέα έως ότου το περιουσιακό στοιχείο διαγραφεί, θα είναι (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021):

Φορολογική βάση του πελάτη = 4.000 – 0 + 1.000 = 5.000 ευρώ

Όπως εξηγείται στην ενότητα «Βασικά Στοιχεία Του ΔΠΧΑ 9, ECL» παραπάνω, οι αναμενόμενες ζημίες των ECL είναι ένα στοιχείο του αποσβεσμένου κόστους ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου (δηλαδή, η λογιστική αξία στις οικονομικές καταστάσεις), καθώς μειώνει την ακαθάριστη λογιστική του αξία (ανεξάρτητα από το εάν το περιουσιακό στοιχείο είναι Στάδιο 1, 2 ή 3). Ως εκ τούτου, για να εκτιμηθεί εάν υπάρχει προσωρινή διαφορά, είναι απαραίτητο να καθοριστεί η φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου, λαμβάνοντας υπόψη τους σχετικούς φορολογικούς κανόνες της επικράτειας (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

5.4 Προσδιορίζοντας τις Προσωρινές Διαφορές

Η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση επηρεάζεται από το εάν οι αναμενόμενες ζημίες των ECL εκπίπτουν για φορολογικούς σκοπούς κατά το έτος που προκύπτουν ή εκπίπτουν σε μελλοντικές περιόδους. Οι αναμενόμενες ζημίες των ECL θα μπορούσαν να μην έχουν καμία επίπτωση στη φορολογική βάση του χρεωστικού μέσου (για παράδειγμα αυτό μπορεί να ισχύει για τα ECL σταδίου 1 και 2). Σε περιπτώσεις που η φορολογική βάση είναι ίση με την ακαθάριστη λογιστική αξία του χρεωστικού τίτλου (ανατρέξτε στην προηγούμενη παράγραφο), τότε οι αναμενόμενες ζημίες των ECL θα προκαλέσουν τη λογιστική της αξία (αποσβεσμένο κόστος) στο να γίνει χαμηλότερη από τη φορολογική βάση της, δημιουργώντας έτσι μια εκπίπτουσα προσωρινή διαφορά (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Έτσι, στο παραπάνω σενάριο, η εκπίπτουσα προσωρινή διαφορά θα είναι 1.000 ευρώ (4.000-5.000 ευρώ).

5.5 Προσδιορίζοντας Τον Αναβαλλόμενο Φόρο

Το γινόμενο της εκπεστέας προσωρινής διαφοράς και του φορολογικού συντελεστή που θεσπίζεται ή έχει θεσπιστεί ουσιαστικά μέχρι το τέλος της περιόδου, θα δημιουργήσει μία αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, η οποία θα αναγνωριστεί μόνο εάν είναι πιθανό (κατά πάσα πιθανότητα όχι) ότι το φορολογητέο κέρδος θα είναι διαθέσιμο έναντι του οποίου θα χρησιμοποιηθεί η εκπεστέα προσωρινή διαφορά(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

5.6 Αξιολογώντας Την Ανακτησιμότητα Των Αναβαλλόμενων Φορολογικών Περιουσιακών Στοιχείων

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι οντότητες πρέπει να διασφαλίζουν ότι αναγνωρίζονται αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις ΜΟΝΟ όταν το στοιχείο είναι ανακτήσιμο. Αυτό είναι ένα πολύ κρίσιμο σημείο το οποίο απαιτεί την κριτική ικανότητα της εκάστοτε οντότητας(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

5.7 Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση Για Τα Διάφορα Στάδια Της Ταξινόμησης Ενός Χρεωστικού Τίτλου

Εάν, για παράδειγμα, οι αναμενόμενες ζημίες των ECL στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στο Στάδιο 1 και Στάδιο 2 θεωρούνται ότι δεν είναι φορολογητέες δαπάνες κατά το έτος το οποίο προκύπτουν, τότε υπάρχει εκπίπτουσα προσωρινή διαφορά και ένα αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζεται, όπως εξηγήθηκε παραπάνω(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Εάν, για παράδειγμα, οι αναμενόμενες ζημίες των ECL για ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο στο Στάδιο 3 θεωρούνται ότι είναι φορολογικά εκπεστέες δαπάνες κατά το έτος που προκύπτουν, τότε δεν προκύπτει

προσωρινή διαφορά εφόσον το φορολογικό όφελος από τις προβλέψεις για αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες θα ληφθεί το ίδιο έτος με αυτό που καταγράφεται η αντίστοιχη δαπάνη(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Γενικά, εάν οι αναμενόμενες ζημίες ECL (ανεξάρτητα από το στάδιο) δεν έχουν διεκδικηθεί ως φορολογική έκπτωση, τότε ένα αντίστοιχο αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζεται στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρχουν μελλοντικά φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί η εκπίπτουσα προσωρινή διαφορά(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

5.8 ECL Στο Πλαίσιο Της Απλοποιημένης Προσέγγισης Για Εμπορικές Απαιτήσεις

Μια εκπίπτουσα προσωρινή διαφορά μπορεί επίσης να προκύψει για τυχόν εμπορικές απαιτήσεις για τις οποίες μια οντότητα έχει αναγνωρίσει ένα περιθώριο για ECL σύμφωνα με την απλοποιημένη προσέγγιση, υπό την προϋπόθεση ότι η προκύπτουσα ζημία απομείωσης δεν έχει διεκδικηθεί ως φορολογική έκπτωση κατά το έτος το οποίο προέκυψε(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

5.9 Προβλέψεις Για ECL Σε Ενδοεταιρικά Υπόλοιπα

Πρόσθετες εκτιμήσεις ισχύουν κατά τον προσδιορισμό του εάν προκύπτει προσωρινή διαφορά για τις αναμενόμενες ζημίες ECL των εταιρικών υπολοίπων και μπορεί να απαιτούν την κρίση της διοίκησης, συμπεριλαμβανομένου του κατά πόσο οι φορολογικές αρχές θα αντιμετώπιζαν ένα ενδεχόμενο διαγραφής ενδοεταιρικού υπολοίπου ως φορολογητέα δαπάνη(Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

Εάν συνάγεται το συμπέρασμα ότι οι προβλέψεις ζημίας ECL θα οδηγήσουν σε φορολογικά εκπιπόμενα ποσά σε μελλοντικές περιόδους κατά τις οποίες η λογιστική αξία ανακτάται ή διακανονίζεται, τότε αναγνωρίζεται ένα αναβαλλόμενο περιουσιακό στοιχείο (υπόκειται σε δυνατότητα ανάκτησης) με τον ίδιο τρόπο όπως και για μη σχετιζόμενες ρυθμίσεις χρέους που εξηγήθηκαν παραπάνω. Εάν όχι, τότε κανένα αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο δεν αναγνωρίζεται (Institute of Certified Public Accountants of Cyprus, 2021).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η αυξανώς αναπτυσσόμενη οικονομία χρειάζεται κανόνες και αρχές για την καλύτερη δυνατή διαχείριση της. Έτσι και στον κόσμο των επιχειρήσεων είναι αναγκαία η υιοθέτηση ορισμένων αρχών. Οι επενδυτές και οι γενικότεροι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων απαιτούν την διαφάνεια των επιχειρήσεων και των οικονομικών πρακτικών που χρησιμοποιούν αυτές. Έτσι, τα ΔΠΧΠ ήρθαν να καλύψουν την ανάγκη αυτή των χρηστών σε μία παγκόσμια σχεδόν κλίμακα.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία, παρουσιάστηκε το ΔΠΧΑ 9 το οποίο διέπει τα χρηματοοικονομικά-χρηματοπιστωτικά μέσα. Μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008, ήταν αναγκαία η υιοθέτηση ενός προτύπου το οποίο βοηθά στην μέτρηση της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας καθώς το ΔΛΠ 39 το οποίο ήταν τότε σε ισχύ δεν παρείχε σωστές πληροφορίες τόσο στις οικονομικές μονάδες όσο και στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων λόγω της πολυπλοκότητας των αρχών του. Το νέο μοντέλο μέτρησης της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας ECLήρθε για να δώσει λύση στο πρόβλημα αυτό.

Ακόμη, παρουσιάστηκε το ΔΛΠ 12 και συγκεκριμένα οι κανόνες και αρχές που διέπουν την αναβαλλόμενη φορολογία σύμφωνα με αυτό. Η αναβαλλόμενη φορολογία τακτοποιεί τις ετεροχρονισμένες φορολογικές διαφορές που προκύπτουν στα λογιστικά και φορολογικά αποτελέσματα. Οι ετεροχρονισμένες φορολογικές διαφορές αυτές έχουν ως αποτέλεσμα την διαφορά καθαρών και λογιστικών κερδών λόγω της διαφοράς του τρέχοντα φόρου.

Οι επιπτώσεις της αναβαλλόμενης φορολογίας στα χρηματοοικονομικά μέσα είναι σημαντικές και πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν από τις οικονομικές μονάδες κυρίως όσον αφορά τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες του μοντέλου ECL. Ωστόσο, πολλές φορές απαιτείται η κρίση της διοίκησης για τον προσδιορισμό της σημαντικότητας και για τον ορθό χειρισμό τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- Abad, J., & Suarez, J. (2017). Assessing the cyclical implications of IFRS 9-a recursive model.
- Armstrong, C. S., Barth, M. E., Jagolinzer, A. D., & Riedl, E. J. (2010). Market reaction to the adoption of IFRS in Europe. *The accounting review*, 85(1), 31-61.
- Ball, R. (2006). International Financial Reporting Standards (IFRS): pros and cons for investors. *Accounting and business research*, 36(sup1), 5-27.
- Bauman, C. C., Bauman, M. P., & Halsey, R. F. (2001). Do firms use the deferred tax asset valuation allowance to manage earnings? *Journal of the American Taxation Association*, 23(s-1), 27-48.
- Bohušová, H., Svoboda, P., Solilová, V., & Nerudová, D. (2017). Materiality of Deferred Tax Reporting—Case of Czech Listed Companies. *Financial Management of Firms and Financial Institutions*, 70.
- Chang, C., Herbohn, K., & Tutticci, I. (2009). Market's perception of deferred tax accruals. *Accounting & Finance*, 49(4), 645-673.
- Daske, H., Hail, L., Leuz, C., & Verdi, R. (2008). Mandatory IFRS reporting around the world: Early evidence on the economic consequences. *Journal of accounting research*, 46(5), 1085-1142.
- Harumova, A. (2017). The Economic Function of Deferred Taxes.
- Horton, J., Serafeim, G., & Serafeim, I. (2013). Does mandatory IFRS adoption improve the information environment? *Contemporary accounting research*, 30(1), 388-423.
- Kvaal, E., & Nobes, C. (2013). International variations in tax disclosures. *Accounting in Europe*, 10(2), 241-273.
- Ladas, A. C., Negkakis, C. I., & Samara, A. D. (2017). Accounting quality deferred tax and risk in the banking industry. *International Journal of Banking, Accounting and Finance*, 8(1), 1-19.
- Laux, R. C. (2013). The association between deferred tax assets and liabilities and future tax payments. *The Accounting Review*, 88(4), 1357-1383.
- Maroun, W. (2015). Peculiarities of the fair value taxation regime for financial instruments. *South African Journal of Accounting Research*, 29(2), 151-161.

- Novotny-Farkas, Z. (2016). The interaction of the IFRS 9 expected loss approach with supervisory rules and implications for financial stability. *Accounting in Europe*, 13(2), 197-227.
- Poterba, J. M., Rao, N. S., & Seidman, J. K. (2011). Deferred tax positions and incentives for corporate behavior around corporate tax changes. *National Tax Journal*, 64(1), 27-57.
- Ramirez, J. (2015). Accounting for derivatives: Hedging under IFRS 9.
- Samara, A. D. (2013). The implementation of IAS 12: Income Taxes in Greece: evidence on compliance value relevance and discretionary use of deferred taxation.
- Soderstrom, N. S., & Sun, K. J. (2007). IFRS adoption and accounting quality: a review. *European accounting review*, 16(4), 675-702.
- Taylor & Francis (2006). Accounting and business research
- ΔΛΠ 12 «Φόροι Εισοδήματος» (IAS 12)
- ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα» (IFRS 9)
- Νεγκάκης Χρήστος (2015). Διεθνή πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Ειδικά Θέματα Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική.
- Νεγκάκης Χρήστος (2015). Διεθνή πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Θεωρία και Εφαρμογές, Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- www.iasplus.com
- www.ifrs.org
- www.oxfordreference.com
- www.pwc.com
- www.icpac.org.cy
- www.kpmg.com/ifrs
- www.taxsolution.gr
- www.econjournals.com
- www.e-forologia.gr
- www.eur-lex.europa.eu